

Voorjaarsnota 2024

Balanceren

Voorwoord

Voor u ligt de voorjaarsnota 2024 van de gemeente Hilversum. De voorjaarsnota wordt opgesteld ter voorbereiding op de programmabegroting 2025 en bevat in overeenstemming met de [financiële verordening](#) een bijstelling van de lopende begroting 2024 en de plannen voor 2025 en verder. De voorjaarsnota is daarmee het moment voor uw integrale afweging en het maken van de beleidsmatige keuzes voor het komende begrotingsjaar 2025 met een meerjarige doorkijk naar de periode 2026-2028.

De financiële effecten uit deze voorjaarsnota zijn het uitgangspunt voor het opstellen van de programmabegroting 2025-2028. In opmaat naar de programmabegroting actualiseren wij ook het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (MPG) en het investeringsplan. De effecten van de actieve grondexploitaties zijn in de jaarrekening 2023 gepresenteerd en zijn in deze voorjaarsnota verwerkt. De mogelijke toekomstige effecten van het MPG worden, door middel van raadsbesluiten, in de programmabegroting 2025 of toekomstige begrotingen verwerkt.

Nieuwe inzichten zullen ongetwijfeld de komende maanden ertoe leiden dat het in deze voorjaarsnota geschetste perspectief moet worden bijgesteld in de programmabegroting 2025-2028.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	4
2 Financiële positie	7
2.1 Financiële ontwikkelingen	7
2.2 Ontwikkelingen in Hilversum	11
2.3 Reservepositie ontwikkelingen	16
2.4 Financieel Meerjarenperspectief 2024-2028	18
2.5 Inzicht in investeringen	21
2.6 Renteontwikkelingen.....	26
3 Van voorjaarsnota naar begroting	28
4 Tot slot.....	29
5 Bijlagen	30
5.1 Uitgangspunten begroting.....	31
5.2 Investeringsprogramma	37
5.2.1 Toelichting actualisatie 2024.....	37
5.2.2 Investerings met een sterretje.....	41
5.3 Overzicht begrotingswijzigingen	42
5.4 Staat van reserves	51
5.5 Overzicht taakvelden per programma	52

1 Inleiding

Begroten is vooruitkijken. Een juiste combinatie vinden tussen het vertalen van uitvoering, plannen en ambities in geld en tegelijkertijd de bijna voorspelbare onzekerheid van de toekomst toch zo goed mogelijk meenemen. Immers: bij het opstellen van de begrotingen in de afgelopen jaren, zagen we noch corona noch de invasie van Oekraïne aankomen. Met andere woorden: begroten is evenwichtskunst. Dit jaar wordt dit versterkt door de grote onzekerheid over de Algemene Uitkering. Deze onzekerheid uit Den Haag maakt het extra moeilijk een bestendig beeld in de voorjaarsnota in opmaat naar de begroting te schetsen.

Gezien de onzekerheden rondom deze voorjaarsnota zijn wij daarom extra alert op ontwikkelingen die het begrotingssaldo kunnen beïnvloeden. Wij zetten als college in op een duurzaam financieel stabiele begroting. Daarbij is het dit jaar meer dan ooit balanceren. Balanceren tussen realisme en onzekerheid. En balanceren tussen aandacht en ambitie voor wat de samenleving nodig heeft in het hier en nu, en wat Hilversum nodig heeft om ook in de toekomst een stad te zijn waar het prettig is om te wonen, werken, ondernemen en verblijven.

Het kan bijna niemand ontgaan zijn: dit jaar vieren we een heel bijzonder jubileum in onze stad: Hilversum bestaat maar liefst 600 jaar! Een mijlpaal die niet alleen een terugblik op ons rijke verleden verdient, maar ook het omarmen van het heden en het vooruitkijken naar wat de toekomst ons brengt. De start van de feestelijkheden was op zaterdag 2 maart met 'De Nacht van Hilversum'. Op zondag 3 maart was het tijd voor Hilversum Bakt. In een stralend zonnig Hilversum zagen we mooie Hilversumse ontmoetingen ontstaan bij een taartje en vierden met de Hilversummers de 600ste verjaardag van de stad. Op 4 maart is in het MCO met een indrukwekkende documentaire, muziek van het Metropole Orkest, cabaret en onze Young Hilversummers samen met onze externe relaties op feestelijke wijze het verjaardagsweekend afgesloten. Hilversum at its finest. Maar hier houdt het vieren niet op, want we gaan het hele jaar door. Hilversummers hebben, vaak gebruik makend van de subsidieregeling 'Energie uit de Stad', heel veel initiatieven genomen die 2024 tot een feestelijk kleurrijk jaar maken. Dus laten we het verleden en de toekomst van onze mooie stad vieren. Binnen maar vooral buiten onze bubbel.

Maar ook in een feestjaar gaat de wereld om ons heen verder en werken we in de realiteit van alledag. We zien de wereld om ons heen blijvend veranderen. Vaste waarden als democratie en persvrijheid staan onder druk, het vertrouwen in de politiek neemt verder af terwijl schaarste op vrijwel alle vlakken toeneemt en de polarisatie in de samenleving blijft groeien. Met bubbels als de nieuwe zuilen. Daarnaast worden gemeenten ook geconfronteerd met andere problemen en beleid die vaak een landelijke oorsprong hebben: de grote beperkingen van ons elektriciteitsnet, stikstof en de opvang van asielzoekers. Gemeenten zijn voor inwoners en ondernemers terecht het eerste gezicht van de overheid en moeten vragen beantwoorden waar het antwoord vaak in Den Haag gegeven zou moeten worden.

Daarnaast maken de jaarrekening 2023 en de Meerjaren Prognose Gebiedsontwikkelingen (MPG) ook duidelijk dat we weliswaar een gezonde financiële uitgangspositie hebben, maar dat de omvang van onze ambities gecombineerd met, opnieuw, financiële keuzes uit Den Haag aanzienlijke gevolgen hebben voor onze begroting. Gevolgen die vragen om bestuurlijke en politieke keuzes.

De programmabegroting 2024 weerspiegelt onze ambities gebaseerd op het coalitieakkoord 'Hilversum Koesteren', maar zeker ook de reguliere werkzaamheden die wij als gemeente moeten uitvoeren. De voorliggende Voorjaarsnota 2024 borduurt daarop voort.

We hebben concrete plannen voor meer betaalbaar wonen, verduurzaming, het aanpakken van de gevolgen van klimaatverandering, toegankelijke en betaalbare zorg, gelijke kansen, goede bereikbaarheid van onze stad en regio en het verder uitbreiden van het hoge voorzieningenniveau om Hilversum mogelijk te maken. Grote ambities, veel werk en dus ook forse investeringen in de stad. De raad heeft een veelheid aan kaders en nieuwe plannen vastgesteld zoals het integraal veiligheidsplan, het uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie, de visie sociaal domein en het integraal huisvestingsplan onderwijs. Daarnaast zijn voor de diverse gebiedsontwikkelingen belangrijke plannen door de raad vastgesteld: het stedenbouwkundig plan Sportpark (Arenapark), het daaraan gerelateerde programma van eisen voor het multifunctionele Sportcomplex en het programma van eisen voor de buitenruimte Stationsgebied. Het stedenbouwkundig plan voor Bruisend Hart is medio mei 2024 door de raad vastgesteld. Allemaal grote besluiten met een positieve impact op Hilversum en de leefbaarheid van de stad. Maar ook besluiten die een langjarig substantieel beslag leggen op de financiële middelen van onze gemeente.

Net als alle andere gemeenten krijgt ook Hilversum als gevolg van de herziene financieringssystematiek vanuit het Rijk, te maken met financiële onzekerheid in de toekomst. In de programmabegroting 2024 was dit bij de doorkijk naar de jaren 2026 en 2027 al te zien. Daarnaast hebben we nog steeds te maken met stijgende prijzen en is er onzekerheid over de plannen en investeringen van een nieuw kabinet. Ondanks deze uitdagingen en onzekerheden blijven we geloven in onze ambities om Hilversum nog mooier, gelijkwaardiger en toekomstbestendiger te maken voor iedereen. We houden dus aan deze ambities vast. Dat betekent wel dat een aantal van de in de afgelopen jaren opgebouwde financiële buffers ingezet zullen moeten worden. Mede daardoor kunnen we blijven investeren in betaalbare woningbouw en nieuwe woningbouwconcepten, zoals flexwoningen, zodat alle doelgroepen in Hilversum kunnen (blijven) wonen. We investeren in bestaanszekerheid, onderwijskansen en zorg en ondersteuning voor wie dat nodig heeft. Daarbij maken we waar mogelijk gebruik van de eigen kracht van inwoners en de veerkrachtige netwerken in de stad. Hier werken maatschappelijke organisaties, inwoners, vrijwilligers en andere partners in de wijk samen. We maken we Hilversum groener, vitaler en klaar voor de gevolgen van klimaatveranderingen. We investeren in banen en een vitale economie en natuurlijk investeren we in de levendigheid en gezondheid van Hilversum: sport en cultuur spelen ook in deze begroting een belangrijke rol.

Naast de geformuleerde ambities is er een ander bestuurlijk vraagstuk urgent geworden. De gemeente Wijdmeren wil bestuurlijk herindelen (fuseren) met een andere gemeente en is januari 2024 gestart met een verkenningsfase. Op zoek naar een fusiepartner voert het college van Wijdmeren als eerste verkennende gesprekken met de colleges van Hilversum en Gooise Meren. Wijdmeren ziet deze gemeenten als 'gerede fusiepartner', omdat uit onderzoek is gebleken dat inwoners van Wijdmeren zich het meest verbonden voelen met deze gemeenten. Wijdmeren hoopt voor de zomer van 2024 een keuze te kunnen maken voor een gemeente of gemeenten die het meest aansluit of aansluiten bij Wijdmeren. Met die gemeente wordt de haalbaarheid van een herindeling verder onderzocht of vormgegeven. Wijdmeren mikt op een definitief besluit om te fuseren in 2025, zodat de herindeling op 1 januari 2027 een feit kan zijn. Omdat dit onderzoek loopt zijn eventuele financiële consequenties geen onderdeel van de nu voorliggende voorjaarsnota, met uitzondering van de kosten van de onderzoeken die de gemeente Hilversum zelf uitvoert als mogelijke fusiepartner. Deze kosten zijn reeds in bestuurlijke besluitvorming betrokken.

In ons coalitieprogramma 'Hilversum koesteren' hebben wij de uitgangspunten voor ons beleid geformuleerd die in deze voorjaarsnota overeind blijven. Dat betekent dat wij:

- Staan voor een gedegen financieel beleid waarmee wij de begroting en de meerjarenbegroting op orde brengen;

- Sturen op resultaten van grondexploitaties en het beperken van de financiële risico's;
- Sturen op en bereiken van een robuuste en efficiënte gemeentelijke organisatie;
- Sociale uitsluiting blijven voorkómen en blijven investeren in voorzieningen in wijken en buurten, met name voor onderwijs, zorg en veiligheid;
- De stedenbouwkundige kwaliteit van Hilversum bevorderen;
- Het onderhoud op groen, wegen en de infrastructuur op peil houden.
- Als uitgangspunt nemen om geen reserves in te zetten om de begroting (incidenteel) sluitend te maken.

Financieel vooruitzicht

We hebben gekoerst op minimaal een sluitende begroting voor 2025 en een sluitend meerjarenbeeld. Het ravijnjaar 2026 blijft met de inzichten van nu pijnlijk zichtbaar. Ook 2024 koerst af op een forse uitname uit de algemene reserve. In deze voorjaarsnota zijn meerdere onzekerheden geschetst rondom het financieel meerjarenperspectief. De verwachting is dat bij de voorbereidingen van de programmabegroting 2025 een deel van de onzekerheden zoals de algemene uitkering gekwantificeerd kunnen worden. Dit zal mede afhankelijk zijn van de kabinetsformatie.

Gezien de onzekerheden rondom deze voorjaarsnota zijn wij alert op ontwikkelingen die het begrotingssaldo kunnen beïnvloeden. Wij zetten als college in op een duurzaam financieel stabiele begroting. Daarbij zoeken wij constant naar de balans tussen aandacht voor wat de samenleving nodig heeft in het hier, en wat Hilversum nodig heeft om ook in de toekomst een stad te zijn waar het prettig is om te wonen, werken, ondernemen en verblijven. Het financieel meerjarenperspectief ziet er, na vaststelling van deze voorjaarsnota, als volgt uit:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000 - Voordeel + Nadeel				
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginstand Voorjaarsnota 2024	0	0	1.553	374	374
Totaal ontwikkelingen	12.853	17.296	16.571	14.636	14.782
Zoekrichtingen	-3.100	-6.259	-11.200	-11.575	-11.950
Totaal dekkingsplan	-839	-11.301	-4.038	-4.000	-4.800
Actuele stand na de voorjaarsnota 2024	8.914	-264	2.886	-565	-1.594

2 Financiële positie

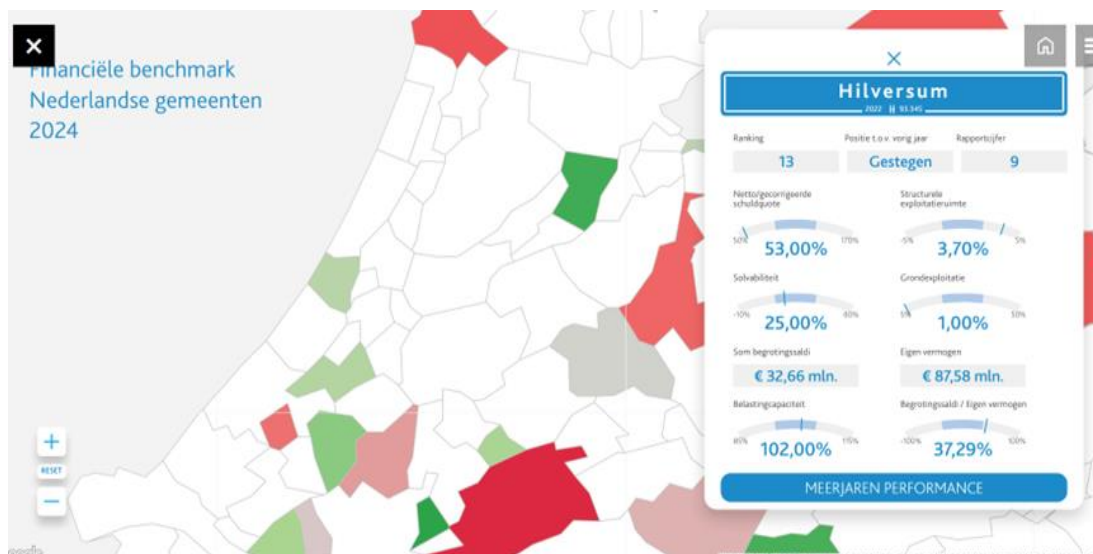
In dit hoofdstuk nemen wij u mee in de financiële ontwikkelingen waar wij als gemeente mee te maken hebben, gevolgd door de ontwikkelingen zoals opgenomen in deze voorjaarsnota. Daarbij dient de door u vastgestelde stand, de begroting 2024, als basis voor deze voorjaarsnota.

In deze voorjaarsnota wordt u gevraagd de in [paragraaf 2.2 Ontwikkelingen in Hilversum](#) en de in [paragraaf 2.3 voorgestelde reservemutaties](#) te beoordelen en uw keuzes hierin te maken. Op basis van deze keuzes stellen wij de begroting 2025 bij en de meerjarenbegroting op. Een volledig beeld ten aanzien van de financiële positie presenteren wij in [paragraaf 2.4 Financieel Meerjarenperspectief 2024-2028](#). In [paragraaf 2.5](#) wordt inzicht gegeven in de ontwikkelingen ten aanzien van het investeringsprogramma. Paragraaf [2.6 bevat de renteontwikkelingen](#).

2.1 Financiële ontwikkelingen

Een gezonde uitgangspositie

Zoals we in de jaarrekening 2023 al hebben geconcludeerd, staat Hilversum er op het vlak van financiële gezondheid, ook ten opzichte van andere gemeenten, relatief goed voor. In de jaarlijkse BDO benchmark van Nederlandse gemeenten 2024 kleuren we groen en scoren we een rapportcijfer 9. In de categorie van de 59 gemeenten met een inwoneraantal tussen de 50.000 en 100.000 inwoners zijn we gestegen van plek 28 naar plek 13. Deze benchmark is gebaseerd op de jaarrekening 2022 en de programmabegroting 2024 en onderschrijft dat op financieel vlak de uitgangspositie van Hilversum solide is.

Zorgen over landelijke financiële ontwikkelingen

Niettemin heerst er landelijk ernstige bezorgdheid over de financiële situatie van gemeenten in Nederland. Al sinds de presentatie van het regeerakkoord van het nu demissionaire kabinet, 15 december 2021, zijn er zorgen over het inmiddels beruchte ravijnjaar. De keuze van het kabinet om vanaf 2026 een forse afname van het gemeentefonds in te boeken, leidde tot onrust. De VNG en gemeenten hebben de afgelopen jaren keer op keer de noodklok geluid. Vanaf 2026 dreigen veel gemeenten structurele begrotingstekorten te hebben door een korting van €3 miljard vanuit het Rijk. Dat is een korting van zo'n 7,5%, een korting die dus zeer aanzienlijke gevolgen heeft op de gemeentelijke begrotingen. Dit zal naar verwachting bij een groot aantal gemeenten leiden tot ingrijpende bezuinigingen en daarmee mogelijk een vershraling van lokale voorzieningen.

Sommige gemeenten moeten de pijnlijke keuze maken de bibliotheek of het zwembad te sluiten. Dergelijke keuzes hebben vanzelfsprekend ook gevolgen voor de financiering van de vele maatschappelijke uitdagingen waar gemeenten mee geconfronteerd worden.

Een goede en gelijkwaardige samenwerking tussen gemeenten en het Rijk, zoals vastgelegd in de Code Interbestuurlijke Verhoudingen, is essentieel. Momenteel wordt door veel gemeenten een forse onbalans ervaren tussen de grote hoeveelheid wettelijke taken waarvan door Den Haag de uitvoering bij gemeenten is ondergebracht en de financiering van deze taken anderzijds. De financieringssystematiek en indexering van fondsen sluit eenvoudigweg niet meer aan bij de werkelijke (stijgende) kosten voor de diverse wettelijke taken, zoals jeugdzorg en WMO. Gemeenten kunnen alleen belangrijke maatschappelijke taken vervullen als er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. Zonder geld, geen gemeenten, zoals de SP in een raadsbreed aangenomen motie al stelde dit voorjaar.

Ook Hilversum ontkomt niet aan deze ontwikkeling. Dit wordt ondersteund door informatie uit de voorjaarsnota 2023 en de programmabegroting 2024, waarin de toenemende financiële krapte al duidelijk werd. De aanzienlijke dotaties aan de algemene reserve zoals deze in de zomer van 2022 verwacht werden, zijn in deze voorjaarsnota nagenoeg niet meer beschikbaar. Gezien het belang van de reservepositie in relatie tot de ambities van Hilversum is dit een zorgelijke ontwikkeling. Dit benadrukt de urgentie van de situatie.

Het bovenstaande maakt duidelijk dat het van groot belang is vanuit de diverse netwerken waar Hilversum actief in is, De VNG, de G40, de MRA, maximaal druk wordt uitgeoefend op Den Haag om tot een afgewogen, transparante en voorspelbare financieringssystematiek te komen die recht doet aan de vele complexe taken die gemeenten uitvoeren. Hilversum zet zich hier in al deze netwerken actief voor in. Niettemin is het niet verstandig de houdbaarheid van de begroting van Hilversum al te zeer afhankelijk te maken van besluitvorming in Den Haag. Besluitvorming waar onze invloed toch uiteindelijk beperkt is. BDO geeft in de benchmark ook aan dat gemeenten ook huiswerk te doen hebben.

“Gemeenten kunnen eigenlijk niet wachten op de uitkomsten van de kabinetsformatie. De tijd om te handelen is nu. Gemeenten moeten zich voorbereiden op een situatie waarbij de omvang van het gemeentefonds kleiner wordt. Omdat begroten het verdelen van schaarste is, adviseren wij gemeenten om keuzes te maken en scenario's door te denken.

Zijn de huidige taken en het huidige beleid nog steeds relevant? Dat vergt ook een kritische blik op de instandhouding van de kapitaalgoederen: zijn deze in de toekomst in financiële zin wel voldoende geborgd en zijn de onderhoudsmiddelen toereikend? Zelfs als het gemeentefonds wordt gerepareerd, heeft het uitwerken van scenario's meerwaarde voor het nadenken over beleid, keuzes en financiële gevolgen. Overigens gaat het hierbij niet per se om keuzes gebaseerd op geld. Het gaat ook om prioritering die past bij de grenzen van de uitvoeringskracht van gemeenten.”

Begrotingsadvies VNG

De VNG is in overleg met het demissionaire kabinet over de kortingen vanaf 2026. De inzet is het afschaffen van de opschalingskorting, het terugdraaien van de korting op het accres en een realistische groei van het gemeentefonds, gezien de stijgende zorgkosten. Nu de kabinetsformatie nog loopt, wordt op z'n vroegst bij de meicirculaire duidelijkheid verwacht.

In deze onzekere tijd stelt het VNG aan gemeenten voor om realistisch te begroten en eventuele ombuigingen duidelijk zichtbaar te maken, maar nog niet in gang te zetten. Op 1 maart 2024 heeft de VNG in een ledenbrief het onderstaande begrotingsadvies gegeven.

VNG-advies in het kort

- Stel een reële meerjarenbegroting 2025-2028 op.
- Breng allereerst, in lijn met het advies vorig jaar, de begroting zo reëel mogelijk in beeld. Dat zal naar verwachting tot een tekort leiden vanaf 2026, waardoor er ombuigingen zullen moeten worden voorbereid.
- Bereid ombuigingen voor waartoe in uw gemeente besloten zal worden indien de korting van € 3 miljard vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht. Breng deze zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang. De financiële situatie voor gemeenten kun je momenteel omschrijven als 'prepare for the worst, hope for the best'. Het is verstandig om na te denken over maatregelen, tegelijkertijd willen we voorkomen dat gemeenten te vroeg onnodige en onomkeerbare ombuigingen in gang zetten.
- Presenteer deze gevolgen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk.
- Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeven vooral te focussen op taken in medebewind.
- Beschrijf daarbij in ieder geval de 5 meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.

Voorjaarsnota van het rijk

Op 15 april is de Voorjaarsnota van het kabinet gepubliceerd. Hierin zijn afspraken verwerkt die relevant zijn voor gemeenten. De afgelopen weken heeft de VNG in meerdere intensieve gesprekken met het demissionaire kabinet gestreden voor de goede financiële positie voor gemeenten. Die gesprekken hebben resultaat opgeleverd:

- De opschalingskorting van €675 miljoen wordt structureel geschrapt,
- Rond de WMO zijn afspraken gemaakt over een rechtvaardige risicoverdeling,
- Objectieve indexering en aparte fondsvorming en er komt een eerste bijdrage ter compensatie van de hogere zorgkosten van 75 miljoen in 2026 oplopend tot 300 miljoen in 2029.
- Ook zijn er afspraken gemaakt over een opschoonactie voor specifieke uitkeringen.
- Het kabinet vraagt hiervoor helaas wel een prijs: in 2025 wordt het gemeentefonds eenmalig €675 miljoen lager vastgesteld. Vanaf 2026 stijgt het structureel met €750 miljoen oplopend tot ongeveer 1 miljard in 2029.

De financiële effecten voor de gemeente Hilversum zijn, voor zover mogelijk, opgenomen in de zoekrichtingen (zie [paragraaf 2.4 Financieel Meerjarenperspectief](#)).

Effecten voorgenomen gebiedsontwikkeling zoals beschreven in de Meerjarenprognose gebiedsontwikkelingen (MPG) op de ontwikkeling van de financiële positie en kengetallen

De MPG 2024 toont aan dat de financieringsbehoefte ten opzichte van de MPG 2023 is toegenomen waardoor de financiële positie meer onder druk komt te staan. De stijging is voornamelijk gerelateerd aan het door de raad gewijzigd vastgestelde stedenbouwkundig plan Sportpark (voorheen Arenapark), de verwerking van het IHP (integraal huisvestingsplan onderwijs) en het indexeren naar prijspeil 1 januari 2024. De toegenomen te verwachten financieringsbehoefte maakt duidelijk dat alle drie de drie kengetallen die Hilversum hanteert om de financiële gezondheid te meten (de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en de grondexploitatiequote) een achteruitgang laten zien. De MPG maakt duidelijk dat Hilversum op het gebied van financiële draagkracht tegen haar grenzen aanloopt. De grote hoeveelheid complexe projecten en het IHP, leggen een groot beslag op de gemeentelijke financiën en op de organisatie. De groeiende ambities van de gemeente Hilversum lopen tegen de grenzen van haar financiële mogelijkheden aan. Het kengetal solvabiliteit komt voor langere tijd in categorie 'C' terecht.

Niettemin maakt de MPG ook duidelijk dat bijna 75% van de te verwachten uitgaven voor de grote gebiedsontwikkelingen zich nog in een fase bevinden waar bijsturing mogelijk is. Afhankelijk van de fase waarin een gebiedsontwikkeling zich bevindt, zijn er meer of minder knoppen voor besparende of temporiserende maatregelen. Voorstellen tot aanpassingen op individuele projectniveau lopen mee in de planning- en control cyclus. Naast het verkennen van de kansen en mogelijkheden binnen de gebiedsontwikkelingen wordt richting de programmabegroting 2025 aan de hand van de voorjaarnota 2024 de groei in de vermogensontwikkeling ten opzichte van de financieringsbehoefte verkend. De financiële strategie van Hilversum dient daarop te worden aangescherpt.

De kosten van gebiedsontwikkeling op binnenstedelijke locaties zijn hoog en hebben grote impact op financiële positie, zowel op de reservepositie als op de meerjarenbegroting.

Om de forse financiële implicaties te kunnen dragen en voorbereid te zijn op onvoorziene omstandigheden moet de financiële weerbaarheid worden vergroot. Het in het MPG getoonde beeld vraagt om beheersmaatregelen, maar vooral om politieke keuzes.

Hierbij kan worden gedacht aan diverse onderwerpen. Het aantrekken van subsidies bij diverse financieringspartijen vraagt in hoge mate uitgewerkte plannen, die bovendien een bijdrage leveren aan de beleidsdoelen van de subsidieverstrekker. Bij het stationsgebied hebben we gezien dat een hoogwaardig plan tot aanzienlijke subsidies kan leiden. Ook de kwaliteit van ontwikkelen en bouwen, maar ook bouwhoogtes kan grote gevolgen hebben op de uitgaven maar zeker ook inkomsten van de gemeente.

De financiële weerbaarheid kan daarnaast worden vergroot door te sparen voor toekomstige investeringen en verlieslatende grondexploitaties. Sparen kan door mogelijkheden te benutten om de reserve stedelijke ontwikkeling te vullen en als buffer inzetten. Bijvoorbeeld door naast het afstoten van niet-strategisch vastgoed (tafelzilver) opbrengsten vanuit winstgevende grondexploitaties toe te voegen. Voor het kunnen opvangen van structurele kapitaallasten als gevolg van investeringen dient er structurele begrotingsruimte gereserveerd te worden. Bij voorgenomen grote investeringsbeslissingen zullen we normen (hoogte kapitaallasten, hoogte schuld, weerstandsratio, etc.) moeten vaststellen als uitgangspunt.

Normen voor financiële kengetallen

De effecten van de gebiedsontwikkelingen op de financiële positie van de gemeente worden in de MPG inzichtelijk gemaakt aan de hand van de invloed op de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en grondexploitatieratio. De netto schuldquote geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om financieringslasten te dragen. Met de toevoeging van de investeringen uit het IHP zakt Hilversum naar categorie B. De grondexploitatieratio blijft ook in 2024 in categorie A. Dat er in de loop van de jaren enkele schommelingen zijn te zien is goed verklaarbaar door de ontwikkelingen van de grondexploitaties.

De MPG 2024 laat zien dat de solvabiliteitsratio zich beweegt naar categorie C. Hoewel dit naar de mening van het college op zich geen grote gevolgen heeft, gaat dit wel in tegen de motie M21-87 “financiële risico’s beperken”, waarin werd aangegeven dat getracht moet worden de meest risicovolle categorie C te voorkomen. Indien de raad de C-categorie op het gebied van solvabiliteit wel acceptabel vindt, zal dat expliciet uitgesproken moeten worden. Zoals toegezegd bij de raadsbehandeling van het MG wordt er een position paper opgesteld om hier nadere duiding aan te geven. Deze wordt voor de behandeling van de programmabegroting 2025 besproken met de audit- en rekeningcommissie.

2.2 Ontwikkelingen in Hilversum

In deze paragraaf presenteren wij de actuele financiële ontwikkelingen.

Tot slot geven wij inzicht in de "vooraankondigingen". Bij het samenstellen van deze voorjaarsnota zijn er op verschillende beleidsterreinen voorstellen voor nieuw en aangepast beleid in voorbereiding waarover in uw raad nog besluitvorming moet plaatsvinden. Wij vinden het, in het kader van integrale afweging, belangrijk om deze onderwerpen alvast kenbaar te maken. De vooraankondigingen zijn niet financieel verwerkt in deze voorjaarsnota, maar de bijbehorende financiële effecten komen mogelijk tot uiting in de programmabegroting 2025 of in een daaropvolgend planning en control product.

Onderstaand financieel meerjarenoverzicht vormt de basis van deze voorjaarsnota.

([programmabegroting 2024](#)). Daarbij zijn de jaren 2024 en 2025 financieel sluitend. In de programmabegroting 2024 wordt voor de jaren 2026 en 2027, in lijn met het destijds uitgebrachte VNG-advies, een tekort getoond.

Omschrijving	Bedragen x 1.000 -/- Voordeel + Nadeel				
	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Begroting 2024	0	0	1.553	374	374
Beginstand voorjaarsnota 2024			1.553	374	374

Toelichting voorjaarsnota mutaties boven de € 250.000

Conform de [Financiële Verordening 2022](#) bevat de voorjaarsnota de substantiële beleidsontwikkelingen en financiële afwijkingen voor 2024-2028. Onderstaand een toelichting op de mutaties groter dan € 250.000. Een totaaloverzicht van alle mutaties zoals opgenomen in deze voorjaarsnota is terug te vinden in [bijlage 5.3](#).

Ontwikkelingen	Bedragen x 1.000 -/- Voordeel + Nadeel				
	2024	2025	2026	2027	2028
1. Septembercirculaire 2023	-2.970	-2.997	-2.621	-5.441	-7.331
2. Actualisatie rentelasten	-946	-537	-1.111	-1.474	-1.304
3. Investeringsvoortvloeiend uit het coalitieakkoord	-285	-360	-360	-360	-360
4. Regio Gooi en Vechtstreek	-64	1.500	1.606	1.655	1.648
5. Ontwikkeling kapitaallasten	0	-650	-650	-650	-650
6. Indexatie subsidiebudgetten o.b.v. CPI-maart 2024	0	700	700	700	700
7. Stelpost nominale en autonome ontwikkelingen	0	0	1.500	3.000	4.500
8. Egalisatievoorziening riolering	270	0	0	0	0
9. Startnotitie fusie Wijdmeren	380	0	0	0	0
10. Integraal Huisvestingsplan 2024-2039 Onderwijs (IHP)	396	1.251	1.293	1.086	1.086
11. Uitvoeringskracht organisatie	600	600	600	600	600
12. Energiekosten openbare verlichting, verkeerslichten, installaties, gemalen en gemeentelijk vastgoed (niet zijnde gemeente -en raadhuis)	800	800	0	0	0
13. OmBuigen	1.000	700	0	0	0

14. Aanbesteding wijkonderhoud	1.917	1.884	1.884	1.884	1.884
15. Effecten decembercirculaire 2023	2.329	1.153	648	574	1.171
16. Cao-ontwikkelingen	3.679	4.367	4.367	4.367	4.365
17. Ontwikkeling Jeugd	3.750	5.750	5.720	5.750	5.750
Subtotaal ontwikkelingen	10.856	14.161	13.576	11.691	12.059
Overige ontwikkelingen	1.997	3.135	2.995	2.945	2.723
Totaal ontwikkelingen	12.853	17.296	16.571	14.636	14.782

1. Algemene uitkering

In deze voorjaarsnota zijn de effecten van de septembercirculaire -en de december circulaire voor de jaren 2024 en verder verwerkt. De effecten als gevolg van de september circulaire zijn opgenomen in [raadadviesbrief 2023-81](#). De effecten als gevolg van de december circulaire zijn opgenomen in [raadadviesbrief 2024-02](#).

Circulaire	Bedragen x 1.000				
	2024	2025	2026	2027	2028
September circulaire 2023	-2.970	-2.997	-2.621	-5.441	-7.331
December circulaire 2023	2.329	1.153	645	574	1.171
	-641	-1.844	-1.973	-4.867	-6.160

2. Actualisatie rentelasten

Voor de actualisatie van de rentelasten verwijzen wij u naar [paragraaf 2.6 renteontwikkelingen](#) in deze voorjaarsnota.

3. Investeringsvoortvloeiend uit het coalitieakkoord

In de begroting staan kapitaallasten geraamd voor investeringen vanuit het coalitieakkoord 2022-2026. Deze voornemens tot investeringen zijn inmiddels concreet gemaakt door het op te nemen in het investeringsprogramma. De kapitaallasten die inmiddels opgenomen staan in het investeringsprogramma staan eveneens centraal begroot (stelpost kapitaallasten). De afzonderlijke begrote kapitaallasten vallen daarom vrij.

4. Regio Gooi en Vechtstreek

Dit betreft de wijziging van de gemeentelijke bijdrage van Hilversum aan de Regio op basis van de ontvangen conceptbegroting. Hierin zijn onder andere verwerkt de loonindexatie, prijsindexatie, NEA-indexatie (vervoer), actualisatie GAD en toekomstbestendigheid GGD. Dit leidt tot extra lasten.

5. Ontwikkeling kapitaallasten

De kapitaallasten zijn geactualiseerd. In deze actualisatie is rekening gehouden met de in 2023 afgesloten investeringsprojecten en de bijstellingen zoals opgenomen in deze voorjaarsnota ([paragraaf 2.5 Inzicht in Investeringsvoortvloeiend uit het coalitieakkoord](#)).

6. Indexatie subsidiebudgetten o.b.v. CPI-maart 2024

In lijn met de uitgangspunten wordt de subsidie indexatie bepaald met Consumentenprijsindex (cpi) raming maart. Deze komt uit op 2,8%. De totale subsidie indexatie bedraagt afgerond € 700.000 per jaar.

7. Stelpost nominale en autonome

Deze wijziging betreft de structurele verhoging van de stelposten nominale en autonome ontwikkelingen.

8. Egalisatievoorziening riolering

Om de rioolheffing voor 2024 minder te laten stijgen is in de begroting een onttrekking opgenomen uit de egalisatievoorziening riolering. Doordat het nadelige exploitatieresultaat van de rioleringsfunctie (taakveld riolering en toegerekende lasten) in 2023 ten laste is gebracht van de voorziening is het saldo nihil. Daarmee is de begrote onttrekking niet meer mogelijk.

9. Startnotitie fusie Wijdmeren

De gemeenteraad heeft begin 2024 een startnotitie omtrent de verkenningsfase van de herindeling van de gemeente Wijdmeren vastgesteld. Daarbij is ook besloten een budget van € 380.000 beschikbaar te stellen voor de verkenningsfase tot de zomer van 2024.

10. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Op 3 april 2024 heeft de Raad het IHP vastgesteld en de investeringskredieten beschikbaar gesteld voor de periode 2024 - 2027. Bij de vaststelling van het IHP is besloten de financiële consequenties te verwerken in de voorliggende voorjaarsnota.

11. Uitvoeringskracht organisatie

De gemeentelijke taken worden meer en daardoor wordt de gemeentelijke organisatie groter. Hierdoor groeit niet alleen het aantal teams, maar ook het aantal teammanagers.

12. Energiekosten openbare verlichting, verkeerslichten, installaties, gemalen en gemeentelijk vastgoed

De energiemarkt is erg in beweging geweest en de prijzen zijn het afgelopen jaar explosief gestegen. Bij het opstellen van de eindejaarsrapportage 2023 is besloten om de begroting 2023 incidenteel bij te stellen. De begroting van de energiekosten voor verkeerslichten, installaties, gemalen en gemeentelijk vastgoed laat in 2024 en 2025 ten opzichte van 2023 een verwacht tekort zien. Voorgesteld wordt om het budget in 2024 en 2025 te verhogen met afgerond € 800.000. De prijsstijgingen zijn in deze voorjaarsnota opgenomen voor de jaren 2024 en 2025, omdat het huidige energiecontract loopt tot en met 2025.

13. Ombuigen

Gemeente Hilversum heeft al een aantal jaar een tekort op het budget van de uitkeringsregelingen. Ondanks dat op lokaal en regionaal niveau is ingezet op re-integratie naar werk, is het tekort de afgelopen jaren licht toegenomen. De gemeente Hilversum wil middelen zo effectief en efficiënt mogelijk inzetten en een gezond financieel beleid voeren. Om het tekort en de toename ervan zoveel mogelijk terug te dringen, is het actieplan omBUIGen opgesteld. Via [raadinformatiebrief 2024-19](#) is de raad hierover geïnformeerd. Het nadeel (verschil baten en lasten) wordt voor 2024 € 1.000.000 en voor 2025 is dit € 700.000, vanaf 2026 is het nadeel conform de begroting.

14. Aanbesteding wijkonderhoud

Met [raadinformatiebrief 2024-5](#) bent u op de hoogte gesteld van de voortgang van de aanbesteding van de contracten voor boomverzorging, gladheidsbestrijding en wijkonderhoud in de openbare ruimte. De kosten voor het wijkonderhoud zijn hoger uitgevallen dan gepland. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de stijging van het minimumloon, maar ook andere factoren spelen een rol, zoals een langer groeiseizoen en het gebruik van elektrisch gereedschap en vervoer. Er zijn mogelijkheden onderzocht om de extra kosten te beperken, waardoor de overschrijding is teruggebracht tot € 1,9 miljoen.

15. Effecten december circulaire 2023

Zie toelichting punt 1 Algemene Uitkering.

16. CAO Ontwikkelingen

De Cao Gemeenten regelt de arbeidsvoorwaarden voor werknemers die in dienst zijn bij een gemeente. Via [raadinformatiebrief 2023-102](#) bent u geïnformeerd over de financiële effecten als gevolg van de vaststelling van de CAO 2024. De loonkostenstijgingen in 2024 met 6% ten opzichte van 2023. De huidige CAO is vastgesteld in december 2023 en loopt van 1 januari 2024 tot en met 31 maart 2025. Bij het opstellen van de begroting 2024 is ten dele rekening gehouden met een cao-stijging. Het destijds voorziene bedrag is niet toereikend om de toenemende laste te kunnen dekken, om deze reden wordt in deze voorjaarsnota voorgesteld de extra lasten alsnog te verwerken in de begroting 2024 en de daaropvolgende jaren.

17. Ontwikkelingen Jeugd

De begroting 2024 voor jeugd wordt bijgesteld met € 3,725 miljoen. Deze bijstelling wordt veroorzaakt door hogere prijsstijgingen, inzet zwaardere zorg en een beperkte groei van het aantal inwoners die jeugdzorg ontvangt. De gestegen lasten in 2023 hebben geleid tot het aanpassen van de begroting 2023 in de Eindejaarsrapportage 2023. In deze voorjaarsnota wordt het effect van deze stijging meerjarig verwerkt (structureel € 2.000.000). Voor 2024 lijkt de stijgende trend zich voort te zetten, maar minder dan de afgelopen jaren. Ook zijn de prijzen sterker gestegen dan voorzien in de primaire begroting. Voor 2024 is in de primaire begroting rekening gehouden met een indexatie van 3% van de tarieven. In werkelijkheid zijn deze tarieven met gemiddeld 5% gestegen ten opzichte van de tarieven in 2023. Uitzonderingen hierop betreffen de onderdelen vervoer, gesloten jeugdzorg en kinderschermingsmaatregelen waarbij de indexatie van de tarieven voor 2024 nog hoger uitvalt dan 5%. Voor deze onderdelen zijn tariefstijgingen van soms 30% zichtbaar (structureel €1.750.000). Ook voor 2025 wordt een stijging verwacht, echter lager dan voorgaande jaren. Daarnaast dienen de prijzen nog geïndexeerd worden. Dit leidt tot een structurele stijging van de lasten van € 2.000.000.

Voor aankondigingen

Bij het opstellen van deze voorjaarsnota zijn er voorstellen voor nieuw en aangepast beleid op verschillende beleidsterreinen in voorbereiding, waarover uw raad nog een besluit moet nemen. We vinden het belangrijk om deze onderwerpen alvast te delen in het kader van een integrale afweging. De aankondigingen zijn nog niet financieel verwerkt in deze voorjaarsnota, maar de bijbehorende financiële effecten kunnen mogelijk zichtbaar worden in de programmabegroting van 2025 of in een later planning -en control product.

- **Ontwikkelingen gemeente Wijdmeren**

Zoals benoemd in de inleiding wil de gemeente Wijdmeren bestuurlijk herindelen (fuseren) met een andere gemeente. Op zoek naar een fusiepartner voert het college van Wijdmeren als eerste verkennende gesprekken met de colleges van Hilversum en Gooise Meren. De gemeenteraad van Hilversum heeft begin 2024 een startnotitie omtrent de verkenningsfase van de herindeling van de gemeente Wijdmeren vastgesteld. Daarbij is ook besloten een budget van € 380.000 beschikbaar te stellen voor de verkenningsfase tot de zomer van 2024. Wijdmeren hoopt voor de zomer van 2024 een keuze te kunnen maken voor een gemeente of gemeenten die het meest aansluit of aansluiten bij Wijdmeren.

- **Ontwikkelingen op het gebied van de gemeentelijke huisvestingsvisie**

Het actualiseren van de huisvestingsvisie op termijn is essentieel vanwege diverse factoren, zoals de opkomst van hybride werken, de groei van de organisatie en het bevorderen van kernwaarden zoals samenwerking, duurzaamheid, goed werkgeverschap en toegankelijke fysieke dienstverlening. De gemeenteraad wordt hierbij betrokken. Dit zal naar verwachting plaatsvinden in het najaar van 2024.

- Herstel vloeren raadhuis**

Eind 2022 zijn er problemen in de vloer van de koffiekamer en in het plafond van de tuinkamer geconstateerd. Deze problemen werden veroorzaakt door roestvorming in de wapening van de vloer/plafond. Over deze problematiek hebben wij u in mei 2023 via een [collegebrief](#) op geïnformeerd. Aangezien er sprake was van een acuut probleem in de vloer van de koffiekamer en het plafond van de tuinkamer hebben wij deze locaties als eerste hersteld. Na onderzoek is gebleken dat het probleem op meerder plekken in het raadhuis voorkomt. Op dit moment wordt er nog een onderzoek naar het herstel van de vloeren uitgevoerd. Wij verwachten de uitkomsten van dit begin april 2024 te ontvangen. Het herstel van de vloerenproblematiek kan ook leiden tot andere inzichten in de verduurzaming van het raadhuis. Hiervoor zal naar verwachting eind 2024 en voorstel ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.
- Parkeerbeleid**

In 2023 werd het parkeerbeleid vastgesteld. Na de vaststelling van dit beleid hebben er nog aanpassingen plaatsgevonden om onbedoelde effecten van dit beleid te herstellen. Conform motie M24-01 zal het college vóór de behandeling van de Verordening Parkeerbelastingen 2025 een voorstel aan de gemeenteraad voorleggen voor een parkeerbegroting. Dit voorstel zal alle aspecten bekijken en de raad in staat stellen om een besluit te nemen over de tarieven voor 2025.
- Opstellen meerjarig onderhoudsplan Vastgoed**

Dit jaar gaan wij aan de slag met de actualisatie van het meerjarig onderhoudsplan Vastgoed welke naar verwachting in de tweede helft van 2024 ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt aangeboden.
- Fietsenstalling Stationsgebied**

Wij als gemeente, ProRail en NS hebben de gezamenlijke ambitie om een fietsenstalling in het stationsgebied te realiseren. Naar verwachting wordt in de 2^e helft van 2024 een aanbestedingsprocedure gestart. Gezien de huidige marktomstandigheden wordt de gemeente geconfronteerd met toenemende kosten. Hierover volgt een separaat raadsvoorstel.

2.3 Reservepositie ontwikkelingen

Om een goede afweging te kunnen maken op het gebied van alle financiële ontwikkelingen is het noodzakelijk inzicht te hebben in de reserveontwikkelingen.

In de bijstuuringsvoorstellen doen wij voorstellen om toevoegingen en/of onttrekkingen aan reserves te doen. Onderstaand overzicht bevat de verwachte standen van de reserves, inclusief de resultaatbestemmingsvoorstellen zoals voorgesteld bij de jaarstukken 2023 en de voorstellen zoals opgenomen in deze voorjaarsnota. De opgenomen bijstuuringsvoorstellen worden individueel toegelicht.

Ontwikkeling reserves

Het overzicht van de in deze voorjaarsnota opgenomen reservemutaties ziet er als volgt uit:

Omschrijving	2024	2025	2026	Bedragen x € 1.000	
				2027	2028
Reserve Stedelijke ontwikkeling	2.018	-1.382	-182	-182	-182
Reserve mobiliteitsfonds	-475				
Goois Natuurreservaat (GNR)	-429	-562	-562	-562	-562
Verlaging dotatie aan de algemene reserve	-839	-7.801	-538		
Totaal	275	-9.745	-1.282	-744	-744

Onderstaand een toelichting op de bijstellingsvoorstellen zoals opgenomen in deze voorjaarsnota. De volledige staat van reserves, na verwerking van de in deze voorjaarsnota opgenomen wijzigingsvoorstellen is terug te vinden in [bijlage 5.4 Staat van reserves](#).

Reserve Stedelijke ontwikkeling

Het doel van deze reserve is het beschikbaar hebben van middelen voor projecten in de stad. Naast de toevoegingen uit de algemene middelen kunnen ook incidentele meeropbrengsten uit vastgoedverkoop aan deze reserve toegevoegd worden. Per 31 december is er € 3,7 miljoen opgenomen in de reserve stedelijke ontwikkeling.

Wij stellen in 2024 een additionele dotatie van afgerond € 2,9 miljoen voor aan de reserve stedelijke ontwikkeling als gevolg van lager uitvallende verkoopkosten en de verkoop van de panden aan de Badhuislaan in 2024. Daarnaast wordt voorgesteld in 2024 € 0,7 en in 2025 € 1,2 te onttrekken aan de reserve stedelijke ontwikkeling en deze middelen in te zetten ter voorbereiding van het project Sportpark (Arenapark).

Door verschuivingen in de te verkopen panden en nog niet gerealiseerde verkopen stijgen de verwachte lasten voor het onderhoud van deze exploitatie panden. Daartegenover staat dat we voor een aantal panden langer huur zullen ontvangen. Per saldo resulteert dit in een nadeel van €362.000. Omdat de verkoopwaarde in stand wordt gehouden door het uit te voeren onderhoud is het voorstel de helft van het nadeel te dekken uit de reserve stedelijke vernieuwing. Dit leidt tot een jaarlijkse onttrekking van afgerond € 182.000.

Reserve mobiliteitsfonds

Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen voor het niet kunnen voldoen aan een bestaande parkeernorm toegevoegd. Deze reserve wordt ingezet voor het in brede zin accommoderen van de parkeersituatie en het vergroten van de bereikbaarheid van onze gemeente Hilversum.

In 2023 werd het parkeerbeleid vastgesteld. Na de vaststelling van dit beleid hebben er nog aanpassingen plaatsgevonden om onbedoelde effecten van dit beleid te herstellen. Een van de wijzigingen is het aanpassen van de bezoekerstarieven (M24-01). De aanpassingen hebben ook een financieel effect op de gemeentelijke begroting. De gemeenteraad heeft op 6 maart 2023 vastgesteld de kosten á € 375.000 eenmalig te dekken vanuit de reserve Mobiliteitsfonds. Daarnaast wordt voorgesteld € 100.000 aan de reserve te onttrekken om de verbreding van de parkeervakken aan de Van Linschotenlaan mogelijk te maken.

Goois Natuurreservaat (GNR)

Sinds 1 januari 2021 maken de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam geen deel meer uit van het Goois Natuurreservaat (hierna aangeduid als GNR). Dit betekent dat zij niet langer onderdeel zijn van het bestuur van het GNR en ook geen financiële bijdrage – als participant – aan het GNR meer leveren. De Gooise gemeenten Hilversum, Huizen, Laren, Gooise Meren en Blaricum nemen de verplichtingen van Amsterdam en de provincie Noord-Holland over. De uittreedovereenkomsten die door alle participanten zijn overeengekomen bevat een uittreed som met als doel de verhoogde bijdrage aan het GNR te compenseren. Op 7 november 2023 heeft de raad besloten tot instelling van de reserve GNR ter hoogte van € 7,6 miljoen. Om de algemene middelen te laten ‘wennen’ aan de hogere participantenbijdrage is gekozen voor een ingroeimodel waarbij de stijging van € 562.000 tot en met 2029 volledig wordt gedekt door een onttrekking aan deze nieuwe reserve en dat deze onttrekking vanaf 2030 jaarlijks met € 34.800 wordt verlaagd. Op basis van de doorrekening resteert er in 2045 nog een beperkt saldo van € 5.214 en kan de reserve aan het eind van dat jaar worden opgeheven.

Algemene reserve

Voorgesteld wordt om in de jaren 2024, 2025 en 2026 de toevoeging aan de algemene reserve te verlagen. Op het moment dat er geen reserve verlaging wordt doorgevoerd, moet er elders binnen de begroting aanvullende dekking worden gevonden wat mogelijk ten koste kan gaan van het al ingezette beleid.

2.4 Financieel Meerjarenperspectief 2024-2028

We hebben gekoerst op minimaal een sluitende begroting voor 2025 en een sluitend meerjarenbeeld. Het ravijnjaar 2026 blijft met de inzichten van nu pijnlijk zichtbaar. Zeker in deze fase hanteert het college het uitgangspunt om ruimte te nemen om te vertragen. Met als doel om te voorkomen dat er opgestart beleid en of voorzieningen kapot gemaakt worden terwijl de toekomst ongewis is en mogelijk weer blauwe lucht geeft.

Onderstaande tabel toont het financiële beeld op basis van de ontwikkelingen, zoekrichtingen en dekkingsvoorstellen zoals opgenomen in deze voorjaarsnota. Daarbij de kanttekening dat een deel van de zoekrichtingen nader uitgewerkt worden richting het opstellen van de programmabegroting 2025.

Omschrijving	Bedragen x € 1.000 - Voordeel + Nadeel				
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginstand Voorjaarsnota 2024	0	0	1.553	374	374
Totaal ontwikkelingen	12.853	17.296	16.571	14.636	14.782
Zoekrichtingen	-3.100	-6.259	-11.200	-11.575	-11.950
Totaal dekkingsplan	-839	-11.301	-4.038	-4.000	-4.800
Actuele stand na de voorjaarsnota 2024	8.914	-264	2.886	-565	-1.594

Zoekrichtingen voorjaarsnota

Bij aanzienlijke en noodzakelijke bezuinigingen op de gemeentebegroting is de traditionele 'kaasschaafmethode' niet langer geschikt. Bezuinigen vereist nu meer dan ooit een herziening van taken, het herformuleren van ambities en het vaststellen van de rol van de gemeente, waardoor keuzes onvermijdelijk zijn. We hanteren daarbij de volgende algemene principes:

- Bezuinigingen worden gemaakt op basis van inhoudelijke afwegingen en het verminderen van taken;
- Bij bezuinigingen op specifieke financieringen wordt als uitgangspunt genomen dat als er minder middelen beschikbaar zijn voor een taak, we zullen overwegen of we deze taak ook met minder middelen kunnen uitvoeren;
- Nieuwe beleidsinitiatieven kunnen alleen gefinancierd worden door bestaand beleid of lopende projecten stop te zetten of te vertragen.

Om te zorgen voor een begroting voor 2025 die minimaal sluitend is en een meerjarenbeeld dat in balans is, zijn daarom verschillende mogelijke oplossingen geïdentificeerd. Een deel van deze oplossingen zal verder worden uitgewerkt in de programmabegroting van 2025. Dit vereist actieve betrokkenheid van de gemeenteraad, de totale begroting en de inwoners. Om tot een meerjarig houdbaar begrotingssaldo te komen, hebben we een nog verder in te vullen zoekrichting van € 800.000 op de in de begroting verwerkte coalitiegelden opgenomen. Daarnaast wordt er binnen de gehele begroting gezocht naar € 800.000, dat concreet zal worden uitgewerkt in de begroting van 2025. Bovendien wordt in deze voorjaarsnota rekening gehouden met een extra opbrengst vanuit de woonlasten en de onroerendzaakbelasting op niet-woningen van € 800.000, wat directe gevolgen zal hebben voor de inwoners van Hilversum. De afgelopen jaren heeft Hilversum een terughoudend beleid gehanteerd bij het indexeren van de woonlasten, waarbij werd uitgegaan van verwachte inflatiepercentages. Echter, de werkelijke inflatiecijfers bleken aanzienlijk hoger te zijn. Desondanks zijn de woonlasten (incl. niet-woningen) niet aangepast om hierop te reageren. Gezien de huidige financiële situatie is het noodzakelijk om hier nu wel op te reageren in de vorm van een tariefstijging.

Onze financiële positie wordt in grote mate beïnvloed door de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op maandag 15 april jongst leden heeft het Rijk de concept voorjaarsnota 2024 gepresenteerd. De Voorjaarsnota 2024 bevat een eerste update van de Rijksbegroting voor de komende jaren. Daarbij wordt gesteld dat vanwege de demissionaire status van het kabinet er in de voorjaarsnota van het rijk terughoudend is omgegaan met nieuw beleid. Dat neemt niet weg dat het huidige kabinet missionair blijft handelen op enkele belangrijke dossiers en uitvoering blijft geven aan het huidige regeerakkoord. In de voorjaarsnota van het Rijk zijn afspraken verwerkt die relevant zijn voor gemeenten, zoals:

- Het structureel schrappen van de opschalingskorting. Het kabinet vraagt hiervoor helaas wel een prijs: in 2025 wordt het gemeentefonds landelijk eenmalig €675 miljoen lager vastgesteld. Het aandeel voor Hilversum is ongeveer 0,5%, ofwel afgerond € 3,4 miljoen;
- Rond de WMO zijn afspraken gemaakt over een rechtvaardige risicoverdeling;
- Ook zijn er afspraken gemaakt over een opschoon actie voor specifieke uitkeringen.

Het financiële probleem van gemeenten is hiermee zeker niet opgelost maar er zijn wel stappen gezet. Op het moment van het opstellen van deze voorjaarsnota was de meicirculaire 2024 nog niet beschikbaar. Desondanks hebben we de ontwikkeling van de algemene uitkering, mede op basis van de rijks voorjaarsnota, zo nauwkeurig mogelijk verwerkt op basis van de informatie die ons bekend is. Onderstaande tabel bevat een overzicht met de zoekrichtingen zoals opgenomen in deze voorjaarsnota.

Zoekrichting	2024	2025	Bedragen x € 1.000 - Voordeel + Nadeel		
			2026	2027	2028
Invoering toeristenbelasting			-400	-400	-400
Verminderde kapitaallasten door verhogen van de restwaarde van activa		-350	-350	-350	--350
Scherp door de huidige begroting		-800	-800	-800	-800
Scherp door het coalitieakkoord		-800	-800	-800	-800
Woonlasten ontwikkeling 2025 en verdere jaren		-800	-800	-800	-800
Inschatting meicirculaire 2024	-3.000	-4.250	-4.250	-4.250	-4.250
Voorjaarsnota Rijk (opschalingskorting, BBP en accres jeugd)		791	-3.750	-4.125	-4.500
Temporiseren investeringen en beheer		-50	-50	-50	-50
Gebiedsagenda Kerkelanden	-100				
Totaal	-3.100	-6.259	-11.200	-11.575	-11.950

Dekkingsplan

Gelet op ons financieel meerjarenperspectief is het noodzakelijk keuzes te maken. In dit dekkingsplan doen wij, naast de al gepresenteerde zoekrichtingen, voorstellen om te komen tot een sluitende begroting in de jaren 2025, 2027 en 2028.

Stelpost Commissie van Wijzen

Eerder heeft de Commissie der Wijzen aangegeven dat gemeenten te weinig middelen hebben ontvangen voor de uitvoering van de jeugdwet. Als gevolg hiervan heeft het Rijk de gemeenten gecompenseerd. Deze compensatie loopt meerjarig af als gevolg van de beoogde beleidswijzigingen vanuit het rijk. Op basis van recente berichtgeving is de verwachting dat de te ontvangen rijks compensatie € 300.000 hoger uitvalt in 2028 dan vooraf begroot.

Inzet stelposten autonome en nominale ontwikkelingen

In de jaren 2025 - 2028 worden de stelposten ter compensatie van autonome en nominale ontwikkelingen aangewend.

Verlagen behoedzaamheidsbuffer

Voorgesteld wordt om in de jaren 2027 en 2028 de behoedzaamheidsbuffer in te zetten.

Verlaging storting in de algemene reserve

In 2024, 2025 en 2026 wordt een deel van de algemene middelen aangewend om het begrotingstekort terug te beperken. De in de afgelopen jaren opgebouwde financiële buffer is hiermee volledig ingezet als dekking voor deze en eerdere begrotingen.

Dekkingsvoorstel	<i>Bedragen x € 1.000 - Voordeel + Nadeel</i>				
	2024	2025	2026	2027	2028
Stelpost Commissie van Wijzen					-300
Vrijval stelpost nominale -en autonome ontwikkelingen		-3.500	-3.500	-3.500	-3.500
Verlagen behoedzaamheidsbuffer				-500	-1.000
Verlaging storting algemene reserve	-839	-7.801	-538		
Totaal	-839	-11.301	-4.038	-4.000	-4.800

2.5 Inzicht in investeringen

Gelet op het grote financiële belang van onze investeringsportefeuille presenteren wij in deze paragraaf de ontwikkelingen op het gebied van de investeringen. Hierbij gaat het om de actualisatie van de geplande investeringen en het toevoegen van nieuwe investeringen.

Conform de [financiële verordening 2022 Gemeente Hilversum](#) wordt de voorjaarsnota inclusief de (geplande) investeringen vastgesteld. De wijzigingsvoorstellen hebben direct invloed op de kapitaallastenontwikkeling. De financiële impact is eveneens verwerkt in deze voorjaarsnota. Onderstaande tabel geeft inzicht in het investeringsvolume per jaarschijf zoals opgenomen in het investeringsprogramma van de gemeente.

Reeds genomen raadsbesluiten tot de voorjaarsnota

Vooruitlopend op deze voorjaarsnota heeft u als raad op 6 maart jl. besloten tot het bouw -en woonrijp maken van het circusterrein voor het plaatsen van flexwoningen. Ook heeft u op 3 april 2024 het Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2024-2027 vastgesteld. Daarnaast heeft de raad besloten enkele kredieten te her alloceren en in te zetten voor de overdekte gracht en de kredieten te verhogen met afgerond € 7 miljoen.

Investeringsontwikkelingen voorjaarsnota

In deze voorjaarsnota stellen wij voor om het investeringsprogramma 2024-2028 te actualiseren. Na instemming met deze voorjaarsnota ziet de omvang van het investeringsprogramma er als volgt uit:

	<i>Bedragen x 1.000</i>				
	<i>Verlaging investeringsvolume -, Verhoging investeringsvolume +</i>				
	2024	2025	2026	2027	2028
Begroting 2024 - Investeringsprogramma 2024-2028	79.988	38.161	48.341	30.371	
Verwerking tussentijdsbesluiten (Circusterrein en IHP)	33.214	30.399	-34.848	-17.798	
Actualisatie voorjaarsnota 2024	-16.032	-1.691	4.106	21.185	25.289
Totaal Investeringsprogramma 2024 - 2028	97.170	66.869	17.599	33.758	25.289

Actualisatie investeringsprogramma 2024

De actualisatie van het lopende begrotingsjaar betreft een actualisatie van al in het investeringsprogramma opgenomen investeringskredieten. Per saldo wordt voorgesteld het investeringsvolume in jaarschijf 2024 met € 16 miljoen te verlagen tot een saldo van afgerond € 97 miljoen in jaarschijf 2024. De verlaging van jaarschijf 2024 is voornamelijk een gevolg van het verschuiven van enkele investeringen in de tijd, zoals die voor het 'Sportcomplex Arenapark'. Deze investering is verschoven van jaarschijf 2024 naar jaarschijf 2027.

Actualisatie investeringsprogramma 2025-2028

- In 2025 wordt voorgesteld om het investeringsvolume met ongeveer € 1,7 miljoen te verlagen tot een totaal van ongeveer € 67 miljoen. Deze verlaging komt voornamelijk door het verschuiven van enkele investeringen in programma 1 Wonen en Leven, zoals het afkoppelen en infiltreren van grote daken en het splitsen van hemelwater van vuilwater. De investeringen worden uitgesteld van 2025 naar 2026, met een geschatte doorlooptijd van 2 jaar. Dit resulteert in een verlaging van het investeringsvolume in 2025 en een verhoging in de jaren 2026 en 2027.

- Voorgesteld wordt om het investeringsvolume in 2026 met afgerond € 4 miljoen te verhogen. Dit is een direct gevolg van het verschuiven van reeds geplande investeringen in de tijd en de nieuwe investeringen omtrent het materieel ten behoeve van gladheidsbestrijding en het vormen van een zero-emissie wagenpark.
- Voorgesteld wordt om het investeringsvolume in 2027 te verhogen met afgerond € 21 miljoen. Dit is voornamelijk een gevolg van het verschuiven van het project Sportcomplex Arenapark van 2024 naar 2027.
- Voorgesteld wordt om het investeringsvolume in 2028 te verhogen met afgerond € 25 miljoen. Deze verhoging is gekoppeld aan het Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting en de geplande vervanging van wegen.

Indexatie van lopende investeringen

Het is niet gebruikelijk om investeringsprogramma's te indexeren, toch is er een dringende noodzaak om operationele investeringen voor het beheer van de openbare ruimte te indexeren in overeenstemming met de CBS-gegevens. De operationele kosten verbonden aan het onderhoud van openbaar groen, zoals materiaalkosten zijn onderhevig aan inflatie en stijgen in de loop der tijd. Het niet indexeren van het budget zou kunnen resulteren in een tekort aan middelen om de noodzakelijke werkzaamheden uit te voeren. Het is daarom van belang om het budget voor beheer en onderhoud in lijn te houden met de algemene prijsstijgingen, zoals weerspiegeld in de CBS-indexcijfers. De onderstaande onderdelen worden geïndexeerd vanaf 2025:

- Vervangen speelvoorzieningen: 5,1%
- Vervanging afgeschreven wegen: 9,6%
- Riolering GWP 2021-2026: 3,7%
- Groenvoorzieningen o.a. Plantsoenen en Bomen: 4,6%

Daarnaast wordt voorgesteld om een aantal investeringskredieten in het 'Programma Groen' te verhogen met 30%. Dit programma omvat verschillende investeringen die essentieel zijn voor het bevorderen van groene infrastructuur en duurzaamheid. Deze indexatie is nodig om onze begrotingsbudgetten in overeenstemming te brengen met de tarieven die momenteel in de markt gehanteerd worden en het dienstverleningsniveau op peil te houden. Deze indexatie is noodzakelijk om onze begrotingsbudgetten af te stemmen op markttarieven en zo het huidige niveau van dienstverlening te kunnen blijven handhaven.

Nieuwe investeringen

In deze voorjaarsnota wordt voorgesteld om een aantal nieuwe investeringen in het investeringsprogramma op te nemen. Het betreft de investering in het materieel ten behoeve van gladheidsbestrijding en de investeringen om het gemeentelijk wagenpark te vervangen voor zero-emissie voertuigen.

Besluitvorming over het investeringsprogramma 2024-2028

De bijgestelde investeringen en de nieuwe investeringen voor de jaren 2024 tot en met 2028 zijn opgenomen in onderstaande tabel. Een aanvullende schriftelijke toelichting per mutatievoorstel is opgenomen in [bijlage 5.2.1](#). Wij stellen u voor om de aanpassingen voor 2024 vast te stellen. Het investeringsprogramma 2025-2028 is onderdeel van de begroting 2025. De autorisatie van de investeringen 2025 is onderdeel van uw besluitvorming over de begroting 2025.

Bedragen x 1.000

Verlaging investeringsvolume -, Verhoging investeringsvolume +

Programma/taakveld	2024	2025	2026	2027	2028
		-			
01 Wonen en leven	16.747	-2.745	4.094	21.185	13.306
2.1 - Verkeer en vervoer	300	947	882	1.182	7.440
1A. Infrastructurele maatregelen 2027 (priowegen)				1.210	
Subsidie infrastructurele maatregelen 2027 (priowegen)				-600	
1B. Infrastructurele maatregelen 2028 (priowegen)					1.210
Subsidie infrastructurele maatregelen 2028 (priowegen)					-600
2. Materieel gladheidsbestrijding	300	300	300		
3. Vervangen afgeschreven bebording en bewegwijzering					159
4. Vervangen lichtmasten					75
5. Vervanging afgeschreven wegen		536	536	536	6.124
6. Vervanging verkeersregelinstallaties					60
7. Wegwerkzaamheden in combinatie met riolering		36	36	36	412
8. Zero-emissie voertuigen		75	10		
2.2 - Parkeren		-251			
9. Vervangen parkeerapparatuur		-251			
		-			
5.2- Sportaccommodaties	16.500			16.500	
		-			
10. Sportcomplex Arenapark	16.500			16.500	
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-92	145	1.803	840	1.541
11. Aanpak kastanjebloedingsziekte '25, '26, '27		10	10	10	
11. Ecologische verbindingszones versterken Programma Groen '24, '25, '26	30	30	30		
11. Realisatie koele plekken Programma Groen '24, '25, en '26	60	60	60		
11. Realisatie en fasering biodiverse vijvers Programma Groen '24, '27, '28	39	-130	-130	169	169
11. Realisatie en fasering Kwaliteitsimpuls Gooise Vaart Programma Groen '26		-911	1.184		
11. Realisatie en fasering natuur inclusieve maatregelen Programma Groen '24, '26, '27	60	-200	60	260	
11. Realisatie en fasering Natuurverbinding Raabos-Raaweg Programma Groen '25	-514	668			
11. Realisatie en fasering stadsranden verbinden met buitengebied Programma Groen '26 en '27		-200	60	260	
11. Realisatie koele groene routes Programma Groen, '25, en '26		300	300		
11. Realisatie en fasering plantsoenen Diependaalselaan Programma Groen '25		114			
11. Vergroenen speelterreinen '24, '25, '26	128	240	60		
11. Verwijderen zinloze verharding Programma Groen '24, '25, '26	30	30	30		
12. Instandhouden bomen		13	14	17	379
13. Renovatie groenvoorziening		14	14	15	336
14. Vervangen speelvoorzieningen	-150	107	111	109	657
14. Vergroenen speelterreinen '25	225				

7.2 - Riolering	-455	-3.586	1.409	2.663	4.325
15. Afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 2		-1.125	389	778	
16. Optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 2		-987	341	682	
17. Splitsen hemelwater van vuilwater fase 2		-1.518	525	1.049	
18. Subsidie impulsregeling klimaat adaptieve maatregelen	-570	-180			
19. Vervangen afgeschreven riolering GWP 2021-2026		154	154	154	4.325
8. Zero-emissie voertuigen	115	70			
02 Zorg	640	1.054	12	0	11.983
4.2 - Onderwijshuisvesting	640	1.054	12	0	11.983
20. Indexatie Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2024-2027	640	1.054	12		
20. Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2024-2027					11.983
04 Bestuur	75				
0.4 - Overhead	75				
21. Laadinfrastructuur voor duurzame gemeentelijke voertuigen	75				
Eindtotaal	16.032	-1.691	4.106	21.185	25.289

Bijstelling investeringen uit het investeringsprogramma voor 2024

Met de voorjaarsnota 2024 wordt het huidige jaar en het meerjarenperspectief t/m 2028 weergegeven. Aanvullend op deze voorjaarsnota zijn een aantal investeringen uit voorgaande jaren (2021, 2022 en 2023) geactualiseerd. Voorgesteld wordt om het investeringsvolume voor jaarschijf 2021 te verhogen met € 0,054 miljoen, het investeringsvolume voor jaarschijf 2022 te verhogen met € 0,075 miljoen en het investeringsvolume in jaarschijf 2023 te verlagen met afgerond € 4,3 miljoen. Met de vaststelling van de voorjaarsnota 2024 worden eveneens deze wijzigingsvoorstellen vastgesteld.

Bedragen x 1.000

Verlaging investeringsvolume -, Verhoging investeringsvolume +

Investering	IP 2021	IP 2022	IP 2023
2.1 - Verkeer en vervoer		75	-1.000
Aanhanger met noodstroomaggregaat		75	
KSB n.a.v. nieuwe overeenkomst met I&W (investering is verlaagd naar 4,5 mln. voor Hilversum een voordeel van 1 mln.)			-1.000
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie			107
Ecoverbinding Laapersveld '23			47
Vergroenen speelterreinen			60
7.2 - Riolering	54		-3.500
Impulsregeling klimaat adaptieve maatregelen	54		
Realisatie vuilwaterberging Oost			-3.500
Eindtotaal	54	75	-4.393

Te onderzoeken richting de begroting 2025 verdien capaciteit projecten/ woningbouw

Om de financiële consequenties van de projecten te dempen kan overwogen worden om de verdien capaciteit van de projecten te vergroten door het aanbrengen van extra woonlagen (bouwhoogte). Een andere factor kan zijn het aanpassen van de huidige verhouding tussen koop/middenhuur/huur. Het project dat zich hier het beste voor leent is in eerste oogopslag het sportpark. In deze voorjaarsnota wordt hier nadrukkelijk geen besluit over gevraagd, maar de potentiële opties worden richting de programmabegroting 2025 nader uitgewerkt.

2.6 Renteontwikkelingen

Rente langlopende leningen

De wijzigingen in rentetarieven vormen de aanleiding om de rentelasten zoals opgenomen in de meerjarenbegroting 2024 bij te stellen.

Om de investeringsprojecten tot uitvoering te kunnen brengen moeten wij externe financiering aantrekken. Dit gaat gepaard met rentelasten. De rentelast is het product (= 'p' x 'q') van rente als de prijs van de financiering ('p') en de omvang van de benodigde financiering ('q'). De hoogte en ontwikkeling van de rente ('p') is als exogene en niet beïnvloedbare factor niet voorspelbaar, maar de rente is wel een last voor onze begroting. De q is wel voor een belangrijk deel beïnvloedbaar en is bepalend bij de ontwikkeling van de financieringsbehoefte en de daarmee samenhangende rentelasten. Het aantrekken van nieuwe financiering is volgend op besluitvorming over de omvang en fasering van investeringen etc.

De rentelasten zijn in voorliggende voorjaarsnota geactualiseerd voor het jaar 2024 en voor de daarop volgende jaren. Daarbij is uitgegaan van een bestendige en prudente gedragslijn waarbij het uitgangspunt is dat de rentetarieven ieder jaar met 0,25% stijgen. De grondgedachte die hierin centraal staat is anticipatie op negatief renterisico, ofwel de gevolgen van het stijgen van het inherent onzekere en niet beïnvloedbare renteniveau.

Actualisatie rentelast langlopende financiering (> 1 jaar)

Bij het aantrekken van langlopende financiering wordt ten alle tijden gekeken naar de meest gunstige (financiering) voorwaarden. De rentelast voor de langlopende financiering wordt berekend op basis van de 10 jaarrente met een forward rate van 1 jaar. Dit is het rentetarief voor een lening met een looptijd van 10 jaar die nu wordt afgesloten, maar pas over 1 jaar ter beschikking wordt gesteld. De forward rate is een instrument om de rente over toekomstige financiering op een bepaald moment te fixeren. De huidige 10 jaarsrente bedraagt op het moment van schrijven van deze voorjaarsnota afgerond 2,90%. Ten tijde van het opstellen van de [begroting 2024](#) bedroeg de 10 jaarsrente nog 3,45% voor 2024 en 3,70% voor 2025.

De gemeente hoeft in 2024 naar verwachting minder langlopende financiering aan te trekken dan begroot. Een belangrijke oorzaak hiervoor zijn mutaties in de planning van (investerings)projecten. De verminderde financieringsbehoefte leidt, in combinatie met een gunstiger rente tarief dan vooraf begroot, tot een voordeel op de rentelasten.

Actualisatie rentelast kortlopende financiering (< 1 jaar)

Naast langlopende financiering maken wij ook gebruik van kortlopende financiering. De jaren tot 2022 waren een periode waarin de rente historisch gezien ongekend laag was. Sinds 2022 stijgen de rentetarieven voor kortlopende (<1 jaar) leningen. De referentie voor de inschatting van deze rentetarieven is het rentetarief op de financieringsovereenkomst met de BNG, zijnde de 1 maand Euribor rente met een opslag van 0,15%. De 1 maand Euribor bedroeg op 11 april jl. 3,9%.

De rente bedraagt bij het opstellen van deze voorjaarsnota afgerond 4%. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2024 is rekening gehouden met een rentepercentage op kortlopende financiering van 3,8% in 2024 en 3,85% in 2025. De gemeente hoeft in 2024 naar verwachting minder kortlopende financiering aan te trekken dan begroot. De verminderde financieringsbehoefte leidt in 2024 tot een voordeel op de rentelasten. Door de stijgende rente op kortlopende financiering nemen de rentelasten in de jaren 2025-2028 naar verwachting licht toe.

Totaal effect fluctuatie rentetarieven

De rentetarieven op langlopende leningen zijn ten opzichte van de begroting 2024 gedaald. De rentetarieven op kortlopende leningen zijn daarentegen ten opzichte van de begroting 2024 gestegen. Daarnaast is de financieringsbehoefte gewijzigd ten opzichte van de begroting 2024 onder andere door veranderingen in projectplanningen. De effecten zien er als volgt uit en zijn reeds opgenomen als autonome ontwikkeling (onderdeel rente en financiering) in deze voorjaarsnota:

	<i>Bedragen x € 1.000 - voordeel/ + nadeel</i>				
	2024	2025	2026	2027	2028
Langlopende financiering	-666	-602	-1.181	-1.549	-1.379
Kortlopende financiering	-280	65	70	75	75
Rente-effect voorjaarsnota 2024	-946	-537	-1.111	-1.474	-1.304

De rente-effecten worden wederom geactualiseerd bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2025.

3 Van voorjaarsnota naar begroting

Zoals in de inleiding al is geschetst, wordt deze voorjaarsnota meer dan voorgaande jaren gekenmerkt door een hoge mate van onzekerheid. Onzekerheid die samenhangt met de voortdurende onduidelijkheid uit Den Haag over de hoogte van de Algemene Uitkering en de verschillende onderdelen hiervan. Dit maakt in het proces richting de begroting de afhankelijkheid van de meicirculaire groter dan gebruikelijk. We hebben vanuit het oogpunt van financiële stabiliteit gekoerst op minimaal een sluitende begroting voor 2025 en een sluitend meerjarenbeeld. Het ravijnjaar 2026 blijft met de inzichten van nu pijnlijk zichtbaar. Zeker in deze nog onzekere en onvoorspelbare fase rondom de algemene uitkering, hanteert het college het uitgangspunt om onder druk snel forse bezuinigingen door te voeren. Het college wil voorkomen dat opgestart beleid, nieuwe voorzieningen en geplande gebiedsontwikkelingen, allemaal hard nodig, kapot gemaakt worden terwijl de toekomst ongewis is. Het is een traditie dat ook in de gemeentefinanciën na een lange periode van donkere wolken vaak weer een blauwe hemel wacht.

We zijn dan ook tevreden dat ondanks diverse forse tegenvallers die buiten de invloedssfeer van de gemeente zijn ontstaan (zoals de aanbesteding van het wijkonderhoud, de CAO en prijsstijgingen in de jeugdzorg) en de blijvende onzekerheid rondom de algemene uitkering het voorliggende beeld relatief gunstig is en waarin zelfs nog per saldo in het meerjarenbeeld van 2025 tot en met 2028 een geringe toevoeging aan de algemene reserve van 2,5 miljoen mogelijk is.

Daarvoor vragen we wel iets van de gemeenteraad, de totale begroting en de inwoner. Om tot een meerjarig houdbaar begrotingssaldo te komen, hebben we een nog verder in te vullen zoekrichting van € 800.000 op de in de begroting verwerkte coalitiegelden opgenomen. Daarnaast zoeken we binnen de totale bestaande begroting naar € 800.000 aan ruimte door bestaande budgetten kritisch te analyseren. Dit wordt concreet gemaakt in de programmabegroting. Het effect voor de inwoner wordt zichtbaar door een aanvullende opbrengst van de woonlasten met € 800.000. Het uiteindelijke financiële beeld bij het opstellen van de begroting is leidend in welke mate deze drie zoekrichtingen worden ingevuld.

De verwachting is dat bij de voorbereidingen van de programmabegroting 2025 een deel van de onzekerheden zoals de algemene uitkering gekwantificeerd zullen kunnen worden. Mede afhankelijk van de kabinetsformatie en de uitkomsten daarvan. Met dat inzicht kan het effect op de financiële positie van de gemeente Hilversum worden geconcretiseerd. De uitgangspunten voor het opstellen van de begroting zijn opgenomen in [bijlage 5.1](#).

Niet uit te sluiten valt dat er bij de programmabegroting 2025 aanvullende dekkingsvoorstellen aan de gemeenteraad moeten worden voorgelegd als gevolg van onvoorziene tegenvallers. Deze dekkingsvoorstellen kunnen dan, indien nodig, als opties aan de gemeenteraad worden voorgelegd bij de behandeling van de programmabegroting 2025. Daarin betrekken we natuurlijk heel graag de richtingen die gemeenteraad meegeeft naar aanleiding van de bespreking van deze voorjaarsnota. Het financieel beeld van deze voorjaarsnota als uitgangspunt voor de begroting ziet er als volgt uit:

	<i>Bedragen x € 1.000 - Voordeel + Nadeel</i>				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Beginstand Voorjaarsnota 2024	0	0	1.553	374	374
Totaal ontwikkelingen	12.853	17.296	16.571	14.636	14.782
Zoekrichtingen	-3.100	-6.259	-11.200	-11.575	-11.950
Totaal dekkingsplan	-839	-11.301	-4.038	-4.000	-4.800
Actuele stand na de voorjaarsnota 2024	8.914	-264	2.886	-565	-1.594

4 Tot slot

We hebben gekoerst op minimaal een sluitende begroting voor 2025 en een sluitend meerjarenbeeld. Het ravijnjaar 2026 blijft met de inzichten van nu pijnlijk zichtbaar. Ook 2024 koerst af op een forse uitname uit de algemene reserve. In deze voorjaarsnota zijn meerdere onzekerheden geschetst rondom het financieel meerjarenperspectief. De verwachting is dat bij de voorbereidingen van de programmabegroting 2025 een deel van de onzekerheden zoals de algemene uitkering gekwantificeerd kunnen worden. Dit zal mede afhankelijk zijn van de kabinetsformatie.

Gezien de onzekerheden rondom deze voorjaarsnota zijn wij alert op ontwikkelingen die het begrotingssaldo kunnen beïnvloeden. Wij zetten als college in op een duurzaam financieel stabiele begroting. Daarbij zoeken wij constant naar de balans tussen aandacht voor wat de samenleving nodig heeft in het hier, en wat Hilversum nodig heeft om ook in de toekomst een stad te zijn waar het prettig is om te wonen, werken, ondernemen en verblijven.

5 Bijlagen

5.1 Uitgangspunten begroting

Inleiding

In dit hoofdstuk presenteren wij de voorgestelde kaders en uitgangspunten voor de begroting 2025-2028.

Algemeen

De prijzen van goederen en diensten zijn aan inflatie onderhevig. Inflatie treedt op wanneer er sprake is van een algemene stijging van de prijzen van goederen en diensten (niet alleen van individuele producten). Dit heeft als resultaat dat je vandaag minder kunt kopen voor € 1 dan gisteren.

Als gevolg van eventuele inflatie kan in de toekomst minder maatschappelijk effect gerealiseerd worden dan met hetzelfde geld nu. Om de maatschappelijke doelstellingen te kunnen blijven realiseren maken wij jaarlijks de overweging om budgetten (deels) te corrigeren voor de inflatie. Het is en blijft immers een politieke overweging om de extra kosten af te wegen tegenover het gewenste maatschappelijke effect.

Hoofdpijnen

In de onderstaande tabel presenteren wij de hoofdpijnen van de uitgangspunten:

Omschrijving	Uitgangspunt
Onroerendzaakbelasting	Consumentenprijsindex CPI-maart (2,8%)
Afvalstoffenheffing	Kostendekkend/ Consumentenprijsindex CPI maart
Rioolheffing	Kostendekkend/ CBS-prijsindex voor de GWW-sector maart (deelgebied 4221, Werken voor vloeistoffen)
Woonlasten als geheel (OZB, riool- en afvalstoffenheffing)	Consumentenprijsindex CPI-maart (2,8%)
Lonen en pensioenpremie	CAO en/of maartraming, loonvoet sector overheid (CPB)
Investeringsonderwijs huisvesting	BDB-index (maart)
Investerings (en kosten) gemeentelijk watermanagement plan (rioleringen)	CBS-prijsindex voor de GWW-sector maart (deelgebied 4221, Werken voor vloeistoffen)
Uitgaande subsidies	Consumentenprijsindex CPI-maart (2,8%)
Marktgeden	Consumentenprijsindex CPI-maart (2,8%)
Overige lokale leges, rechten en heffingen	Wettelijk vastgesteld tarief
(Reken)rente	Berekende omslag

Begroten in onze gemeente Hilversum

Het uitgangspunt bij het opstellen van de begroting voor volgend jaar is het prijspeil van het huidige begrotingsjaar. De begroting bestaat hierdoor meerjarig uit structurele (gelijke) budgetten, waarbij deze budgetten worden aangevuld met incidentele budgetten. Voorbeelden van deze incidentele budgetten zijn de verwachte lasten en baten voortkomend uit grondexploitaties, maar ook bijvoorbeeld incidentele budgetten vanuit het coalitieakkoord.

Voor een aantal budgetten hanteren wij echter niet hetzelfde prijspeil. Bij deze budgetten houden wij meerjarig rekening met toekomstige ontwikkelingen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de algemene uitkering, de onroerendzaakbelasting en de stelpost autonome en nominale ontwikkeling.

Categorie	Wijze van begroten
Algemene uitkering	Bij de algemene uitkering sluiten we aan bij de circulaires van het Gemeentefonds. Het Gemeentefonds gaat uit van stijgende uitgaven en compenseert de gemeenten hiervoor. Dit gebeurt met het zogenaamde accres. De gemeente heeft hier in mindere mate invloed op.
Onroerendzaakbelasting	Meerjarig (de jaren volgend op het begrotingsjaar) gaan wij bij de onroerendzaakbelasting uit van een jaarlijks stijgende opbrengst. Hierbij is in voorgaande jaren, in lijn met het coalitieakkoord, het uitgangspunt gehanteerd dat de totale woonlasten niet meer stijgen dan de inflatie (CPI-raming maart) en een stijging van 350 woningen per jaar in de aantallen. Om de in deze voorjaarsnota opgenomen zoekrichting ten aanzien van de woonlasten te kunnen realiseren is het noodzakelijk om in 2025 de woonlasten sterker te laten stijgen dan de inflatie.
Stelpost autonome ontwikkelingen	In de programmabegroting wordt een stelpost autonome ontwikkelingen opgenomen. De stelpost kan worden ingezet ter compensatie van autonome ontwikkelingen. Deze is in deze voorjaarsnota verhoogd naar jaarlijks € 2.000.000 (hoogte is historisch bepaald). Jaarlijks hogen wij de stelpost vanaf het laatste jaar structureel op met € 2.000.000. In deze Voorjaarsnota hebben wij dit verwerkt voor het begrotingsjaar 2028.
Stelpost nominale ontwikkelingen	In de programmabegroting wordt een stelpost nominale ontwikkelingen opgenomen. Deze stelpost kan worden ingezet ter compensatie van de nominale ontwikkelingen. Deze is in deze voorjaarsnota verhoogd naar jaarlijks € 3.000.000 (hoogte is historisch bepaald). Jaarlijks dient de stelpost vanaf het jaar t+3 eveneens structureel opgehoogd te worden met € 3.000.000. In deze Voorjaarsnota hebben wij dit verwerkt voor het begrotingsjaar 2028.

Indiceren in onze gemeente

De begroting bestaat uit meerdere kostensoorten, welke ieder anders op inflatie reageren. Per categorie hanteren wij een andere afweging/werkwijze om de begroting op te stellen naar het prijspeil van het begrotingsjaar. Wij onderscheiden de volgende categorieën.

Categorie	Wijze van begroten
Onroerendzaakbelasting (OZB)	Het OZB-tarief volgt uit de bij de begroting opgestelde woonlasten notitie. Bij de vaststelling van de totale woonlasten worden de volgende uitgangspunten gehanteerd: • Stabiele meerjarige tarieven en • Voor het begrotingsjaar een stijging van het tarief ten opzichte van voorgaand jaar met het CPI-percentage. (Het Centraal Planbureau berekent doorlopend de Nationale Consumentenprijsindex. Het inflatiepercentage voor het toekomstige jaar (begrotingsjaar) is gebaseerd op de CPI-raming peildatum maart van het huidige jaar. Jaarlijks wordt, bij het opstellen van de programmabegroting, de politieke afweging gemaakt of bovenstaande uitgangspunten gehandhaafd blijven (zie ook categorie 'woonlasten').
Afvalstoffenheffing	Onze uitgangspunten bij het bepalen van de afvalstoffenheffing zijn: • 99% Kostendekkend (De kosten mogen, op basis van wet- en regelgeving, maximaal 100% kostendekkend zijn). • Stabiele meerjarige tarieven. • Voor het begrotingsjaar een stijging van het tarief ten opzichte van voorgaand jaar met het CPI-percentage van maart. Jaarlijks wordt, bij het opstellen van de programmabegroting, de politieke afweging gemaakt of bovenstaande uitgangspunten gehandhaafd blijven (zie ook categorie "woonlasten")
Rioolheffing	De uitgangspunten bij het bepalen van de rioolheffing zijn: • 99% Kostendekkend (De kosten mogen, op basis van wet- en regelgeving, maximaal 100% kostendekkend zijn). • Stabiele meerjarige tarieven. • Voor het begrotingsjaar een stijging van het tarief ten opzichte van voorgaand jaar met de CBS-prijsindex voor de GWW-sector maart (deelgebied 4221, Werken voor vloeistoffen). Dit is in lijn met het vastgestelde GWP 2021-2026. Jaarlijks wordt, bij het opstellen van de programmabegroting, de politieke afweging gemaakt of bovenstaande uitgangspunten gehandhaafd blijven (zie ook categorie "woonlasten")

Woonlasten als geheel (OZB, riool- en afvalstoffenheffing)	Uitgangspunten voor de woonlasten zijn: Bij de gezamenlijke woonlasten beoordelen wij of voldaan wordt aan het coalitieakkoord. Hierin is het volgende opgenomen: <i>“De gemiddelde woonlasten stijgen jaarlijks niet meer dan het inflatiepercentage”</i>. Dit betekent een stijging van de woonlasten ten opzichte van voorgaand jaar met het CPI-percentage, peildatum maart. Gezien de voorschriften ten aanzien van het minimaal kostendekkend zijn van de riool- en afvalstoffenheffing dienen hiervoor veelal de OZB-tarieven aangepast te worden. Jaarlijks wordt, bij het opstellen van de programmabegroting, de politieke afweging gemaakt of bovenstaande uitgangspunten gehandhaafd blijven. Gezien de financiële noodzaak dient deze coalitieafspraken wellicht te worden heroverwogen bij de doorrekening van de woonlasten bij het aanbieden van de programmabegroting 2025. Het college heeft in deze voorjaarsnota het voorstel opgenomen om de woonlasten, boven op de inflatiegroei, te laten toenemen met € 800.000 structureel.
(Reken)rente	De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) en andere macro-economische ontwikkelingen. Voor de toerekening van de rentelasten wordt gebruik gemaakt van de rente-omslagmethode. Het totaal van de rentelasten wordt ‘omgeslagen’ over het geheel van de investeringen. De rentelasten betreffen het totaal van de rentelasten op de langlopende geldleningen en de kortlopende financiering minus de renteopbrengsten van overtollige middelen en verstrekte geldleningen. Deze rentelasten wordt vervolgens d.m.v. het rente omslagpercentage verdeeld over de programma's (onderdeel van de kapitaallasten op investeringen). Zodra de afwijking tussen de gehanteerde omslagrente en de werkelijke rentelast groter wordt dan 0,5% dient de gehanteerde omslagrente aangepast te worden. Aanpassingen kunnen worden doorgevoerd via de voorjaarsnota en/of programmabegroting (Het rente omslagpercentage zoals opgenomen in de programmabegroting 2024 bedraagt 1,6% (2023: 1,4%).
Investeringen (afschrijvingen)	Investeringen zijn eveneens onderhevig aan de nominale ontwikkelingen en worden beïnvloed door loon –en prijsaanpassingen. De investeringen verschillen van elkaar in aard en omvang. Om deze reden worden investeringen niet standaard geïndexeerd. Investeringen worden beoordeeld en eventueel bijgesteld op individueel niveau.
Onderwijshuisvesting (investeringen)	In lijn met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) worden de investeringen onderwijshuisvesting jaarlijks geïndexeerd met de BDB-index (maart). Dit gebeurt jaarlijks bij de voorjaarsnota. Het ophogen van de investeringskredieten zorgt op termijn voor een toename van de rente en afschrijvingslasten, ofwel kapitaallasten.

Riolering (investeringen)	In lijn met het Gemeentelijk Watermanagement Plan (GWP) worden de investeringen jaarlijks geïndexeerd met het CBS-prijsindex voor de GWW-sector maart (deelgebied 4221, Werken voor vloeistoffen).
Lonen en salarissen	De lonen en salarissen volgen de cao-gemeenteambtenaren. In afgelopen jaren is het verschillende keren voorgekomen dat de begroting opgesteld wordt zonder dat de CAO bekend is voor het begrotingsjaar. Op basis van veronderstellingen worden dan de verwachte loonstijgingen bepaald en verwerkt in de begroting. Jaarlijks dient op basis van geldende CAO en/of verwachte aanpassingen de totaal personeelslasten bepaald. Loonindexaties worden verwerkt in de programmabegroting op basis van de maartraming, loonvoet sector overheid, zoals afgegeven door het Centraal Plan Bureau (CPB).
Uitgaande subsidie	Uitgangspunt is dat de subsidies jaarlijks worden geïndexeerd met CPI. (Het Centraal Planbureau berekent doorlopend de Nationale Consumentenprijsindex (cpi). Het inflatiepercentage voor het toekomstige jaar (begrotingsjaar) is gebaseerd op de CPI -raming peildatum maart. Jaarlijks wordt de politieke afweging gemaakt of bovenstaande uitgangspunten gehandhaafd blijven.
Specifieke uitkeringen (SiSa)	Specifieke uitkeringen worden van het rijk ontvangen om bepaalde taken uit te voeren en betreffen geormerkte middelen. Dit betekent dat wanneer middelen niet worden uitgegeven dat deze terugbetaald dienen te worden aan het rijk. De indexatie van deze middelen vindt plaats door aanpassingen in het beschikbare budget door het rijk. De indexatie is, behoudens politieke lobby, vrijwel niet te beïnvloeden door de gemeente.
Reguliere budgetten	Voor het restant van de budgetten geldt dat deze niet structureel worden geïndexeerd. Voor deze budgetten geldt dat jaarlijks wordt bekeken welke budgetten nodig zijn om de werkzaamheden uit te kunnen blijven voeren. Vaak liggen hier contractuele afspraken aan ten grondslag (bijvoorbeeld bij de ingekochte zorg en ICT). Het kan ook voorkomen dat budgetten niet jaarlijks worden opgehoogd, maar bijvoorbeeld elke 5 jaar. Dit kan ook samenlopen met de aanpassingen van de onderliggende beleidsnota's In deze categorie zullen ook gestegen energielasten leiden tot een hoger benodigd budget. Gezien de verwachte omvang zal ook deze specifiek bepaald worden.
Beheersplannen	Uit de beheersplannen (exploitatiekosten) blijkt welke budgetten nodig zijn om de huidige kapitaalgoederen te onderhouden (gebouwen, wegen, groen etc.). Deze worden jaarlijks geactualiseerd. Deze categorie wordt derhalve gelijk behandeld als de categorie reguliere budgetten.

Dekking hogere lasten als gevolg van indiceren

Bovenstaande lasten dienen in eerste instantie opgevangen te worden door de hogere baten, de stelpost autonome- en nominale ontwikkelingen. Indien gewenst/noodzakelijk kunnen ook andere politieke keuzes voor dekking zorgen:

- Op basis van politieke overwegingen kan besloten worden indexaties op een andere wijze toe te passen.
- Er kunnen politieke keuzes gemaakt worden ten aanzien van de uit te voeren activiteiten in de begroting (bezuinigen)
- Er kunnen politieke keuzes gemaakt worden die leiden tot hogere baten (belastingverhoging)
- Ook is het mogelijk de hogere lasten te dekken vanuit de algemene reserve.

Algemene reserve

Indien de begrote lasten hoger zijn dan de begrote baten dan is er sprake van een niet sluitende begroting. Indien dit incidenteel voorkomt kan ervoor gekozen worden het nadelige saldo te onttrekken uit de algemene reserve. Indien er structureel sprake is van een niet sluitende begroting dan zal de provincie bij het uitvoeren van haar toezichtstaken eisen dat er structurele oplossingen worden gevonden om de tekorten te dekken (verhogen belastingen en/of bezuinigingen).

5.2 Investeringsprogramma

5.2.1 Toelichting actualisatie 2024

In [paragraaf 2.5 Inzicht in Investerings](#) worden diverse wijzigingen ten aanzien van het investeringsprogramma 2024-2028 voorgesteld. Onderstaand een aanvullende toelichting per wijzigingsvoorstel.

1. Infrastructurele maatregelen (priowegen)

Het investeringsbedrag voor prioritaire wegen 2027 en 2028 is opgenomen in het investeringsprogramma conform het raadsbesluit 2 februari 2022. De investeringen voor prioritaire wegen loopt tot en met 2030.

2. Materieel gladheidsbestrijding

In de voorjaarsnota 2023 is de raad geïnformeerd over de beëindiging van het contract met SBS/Tomingroep voor de gladheidsbestrijding. De gemeente heeft een andere partij gevonden die deze taak gaat uitvoeren. Het van SBS overgenomen strooimaterieel (strooiers, sneeuwpluogen en borstels) heeft zijn einde levensduur bereikt en zal verspreidt over drie jaar vervangen moeten worden. Vanaf 2024 t/m 2026 stijgen de investeringskosten met € 300.000 per jaar.

3. Vervangen afgeschreven bebording en bewegwijzering

Tot en met 2023 werd de bebording vervangen via de exploitatie. In het beheerplan is de vervanging van de bebording en bewegwijzering planmatig ingestoken en wordt overgegaan tot een systematisch beheer van het areaal. Conform het vastgestelde beheerplan wordt een investering voor 2028 aangevraagd.

4. Vervangen lichtmasten

Conform het vastgestelde beheerplan wordt de investering voor 2028 aangevraagd. De lichtmasten hebben gemiddeld een levensduur van ca. 40 jaar. Vanaf 2028 tot 2032 zal een deel van de masten hun einde levensduur bereiken en moeten worden vervangen.

5. Vervanging afgeschreven wegen

Het grootste deel van de afgeschreven wegen wordt integraal vervangen met afgeschreven riolering (jaarlijks wordt 6,5 km riool vervangen). Dit levert de hoogste kwaliteit en de inrichting kan integraal aangepast worden aan de tegenwoordige eisen voor klimaatadaptatie, energietransitie, groen, verkeer en welzijn. Tevens vindt zo vervanging plaats tegen de laagste maatschappelijke kosten. Vanwege de sterke prijsstijgingen in de afgelopen jaren is voor 2025 en verder een index van 9,6% (CBS Wegen) toegepast op de investeringen. Conform het vastgestelde beheerplan wordt de investering voor 2028 aangevraagd.

6. Vervanging verkeersregelinstallaties

In 2028 is de VRI-installatie aan de Larenseweg ter hoogte van de Ampèrestraat aan het einde van de economische levensduur en dient te worden vervangen.

7. Wegwerkzaamheden in combinatie met riolering

Bij het vervangen van het riool wordt ook de weg vervangen. Voor de wegwerkzaamheden boven de rioolsleuf wordt vanuit de algemene middelen een bedrag vrijgegeven. Voor 2025 en verder wordt dit bedrag geïndexeerd met 9,6% (CBS Wegen) vanwege de sterke prijsstijgingen. Voor 2028 wordt de nieuwe investering aangevraagd.

8. Zero-emissie voertuigen

De onderstaande bestaande voertuigen worden vervangen door zero-emissie voertuigen. Deze auto's hebben een lager verbruik, maar zijn duurder in aanschaf. Hiervoor zijn de volgende ophogingen in de begroting noodzakelijk:

Taakveld	Voertuig	Was	Wordt
2.1	Vervangen Nissan Navara calamiteitenvoertuig	70.000	145.000
2.1	Vervanging VW Transporter VRI's	60.000	70.000
7.2	VW Crafter hoog vervanging van V-862-KN	70.000	100.000
7.2	VW Crafter pickup t.b.v. gemalen, vervanging V-483-KT	60.000	100.000
7.2	VW Crafter pickup t.b.v. wachtdienst gemalen	50.000	65.000
7.2	Vervanging Fiat Fiorino VV-480-K		50.000
7.2	Vervanging VW Caddy gemalen VJ-084-L		50.000

Twee wagens worden nu voor het eerst opgevoerd. Voorheen was het aanschafbedrag onder de investeringsgrens van € 50.000. Door de nieuwe eisen wordt dit nu wel een investering. De wagens voor taakveld 7.2 riolering zijn rendabel omdat deze worden gedekt door de rioolheffing.

9. Vervangen parkeerapparatuur

Deze investering komt te vervallen i.v.m. de uitbreiding betaald parkeren in de Schil. Er is € 4,8 miljoen in het investeringsprogramma opgenomen waarmee de betaalde parkeerplaatsen worden uitgebreid van 8000 naar 18000.

10. Splitsing van het huidige krediet Sportcomplex Sportpark/Arenapark van € 18 mln.

In jaarschijf 2024 van het investeringsprogramma van de Programmabegroting 2024 is een krediet van € 18 mln. opgenomen voor het Sportcomplex Arenapark (afschrijving in 50 jaar). De raad heeft het krediet nog niet beschikbaar gesteld omdat het een sterretjespost betreft waarbij nog een separaat raadsvoorstel en -besluit nodig is. Voorgesteld wordt nu het huidige krediet van € 18 mln. te splitsen in:

- een krediet "aankoop grond sportcomplex Sportpark" € 1,5 mln. (in 2024, géén afschrijving omdat op grond niet afgeschreven wordt) en
- een krediet "stichtingskosten sportcomplex Sportpark" € 16,5 mln. (in 2027, afschrijving in 50 jaar).

Omdat het aankopen van grond een bevoegdheid van het college is, wordt de raad bij de Voorjaarsnota 2024 voorgesteld het krediet "aankoop grond" (€ 1,5 mln.) direct vrij te geven; voor het krediet "stichtingskosten" blijft wel een separaat raadsvoorstel en -besluit nodig.

11. Prijsverhoging en Fasering Programma Groen n.a.v. marktontwikkelingen:

Tot slot stellen we voor het aantal investeringskredieten binnen het 'Programma Groen' te verhogen. Dit programma omvat diverse investeringen die cruciaal zijn voor het bevorderen van groene infrastructuur en duurzaamheid. Bij de eerste aanbesteding bleek dat de kosten hiervan hoger zijn uitgevallen dan oorspronkelijk geraamd, met een stijging van 30%. Deze onverwachte toename in kosten is tevens waargenomen bij andere aanbestedingen in het openbaar groen. Gezien deze marktontwikkeling stellen we voor om alle aangevraagde en nog vrij te geven kredieten binnen het 'Programma Groen' met 30% te verhogen. Dit stelt ons in staat te voldoen aan de groeiende kosten van projectuitvoering.

Tevens worden als onderdeel van het faseplan 'Programma Groen' een aantal kredieten doorgeschoven naar de toekomst, zoals 'Realisatie stadsranden verbinden met buitengebied', 'Kwaliteitsimpuls Gooise Vaart' en 'Realisatie en fasering van biodiverse vijvers in Programma Groen'. De fasering van middelen is een zorgt voor een doeltreffende en duurzame inzet van onze investeringskredieten over meerdere jaren, waarbij we rekening houden met zowel de huidige als toekomstige behoeften binnen ons programma voor groene ontwikkeling". De wijzigingen betreft de volgende kredieten:

- Vergroenen speelterreinen '24, '25, '26
- Realisatie koele plekken Programma Groen '24, '25, en'26
- Verwijderen zinloze verharding Programma Groen '24, '25, '26
- Ecologische verbindingzones versterken Programma Groen '24, '25, '26
- Realisatie koele groene routes Programma Groen, '25, '26
- Realisatie en fasering biodiverse vijvers Programma Groen '24, '27, '28
- Realisatie en fasering natuur inclusieve maatregelen Programma Groen '24, '26, '27
- Realisatie en fasering stadsranden verbinden met buitengebied Programma Groen '26 en '27
- Ecoverbinding Laapersveld '23
- Realisatie en fasering Natuurverbinding Raabos-Raaweg Programma Groen '25
- Realisatie en fasering Kwaliteitsimpuls Gooise Vaart Programma Groen '26
- Realisatie Plantsoenen Diependaalselaan Programma Groen '25

12. In standhouden bomen

Conform het vastgestelde beheerplan wordt de investering voor 2028 aangevraagd. De bomen zijn aan het einde levensduur in de wijken, wat ten koste kan gaan van de veiligheid en het kwaliteitsbeeld van de groene stad Hilversum. Met name veiligheid vraagt om extra onderhoudsmaatregelen. Bij uitstel verschuiven de kosten naar de exploitatie, waarbij veiligheid meer onder druk komt te staan. Ook door droogte en stikstof (eiken en beuken ondervinden hier hinder van). Effect bij oudere bomen is toename van snoeiwerkzaamheden en grotere schade bij onder andere stormen. Vanwege de sterke prijsstijgingen in de afgelopen jaren is voor 2025 en verder een index van 4,6% (vakorganisatie TuinKeur) toegepast op de investeringen.

13. Renovatie groenvoorziening

Conform het vastgestelde beheerplan wordt de investering voor 2028 aangevraagd. Het groen is aan het einde levensduur in de wijken, wat ten koste gaat van het kwaliteitsbeeld van de groene stad Hilversum. Bij uitstel verschuiven de kosten naar de exploitatie als gevolg van verhoogde snoeiwerkzaamheden, verhoogde onkruidbestrijding in groen (kale plekken) en topplaagonderhoud (gras). Vanwege de sterke prijsstijgingen in de afgelopen jaren is voor 2025 en verder een index van 4,6% (vakorganisatie TuinKeur) toegepast op de investeringen.

14. Vervangen speelvoorzieningen

Vanwege de gezamenlijke aanpak van de speelterreinen wordt in 2024 € 225.000 in mindering gebracht op het reguliere vervangingsbudget van speelvoorzieningen in 2024 en toegevoegd aan het krediet Vergroenen speelterreinen. De investeringen voor speelvoorzieningen zijn vanaf 2024 verhoogd met € 75.000 voor uitbreiden tot ontmoetingsplekken waar ook gelegenheid wordt geboden voor sportactiviteiten (raadsbesluit Visie openbare ruimte 2023). Dekking voor de kapitaallasten komt uit een stelpost coalitieakkoord van € 50.000 (taakveld 5.7 Openluchtrecreatie). Daarnaast wordt vanwege de sterke prijsstijgingen in de afgelopen jaren voor 2025 en verder een index van 5,1% (CBS GWW) toegepast op de investeringen. Als laatste wordt conform het vastgestelde beheerplan wordt de investering voor 2028 aangevraagd.

15. Afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 2

16. Optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 2

17. Splitsen hemelwater van vuilwater fase 2

De investeringen voor de riolering worden jaarlijks geïndexeerd conform GWW-index van het CBS. Zonder indexatie kunnen de opgaven GWP niet geheel worden gerealiseerd. Voor 2024 is de indexatie 3,7 %. Gezien de omvang en doorlooptijd van deze investeringen worden de investeringen nu gespreid over 2 jaren. Het jaar van investering voor splitsen hemelwater van vuilwater fase 2 wordt 1 jaar naar achteren verplaatst omdat voorbereiding van afkoppelen een intensief proces is met grondeigenaren. Fase 1 is hierdoor vertraagd. Fase 2 optimalisatie hemelwaterafvoer wordt 1 jaar later aangevraagd omdat in 2023 een rijkssubsidie Klimaatadaptatie is aangevraagd van € 705.000. Deze subsidie wordt nu eerst ingezet voor deze opgave. Het jaar van investering voor het afkoppelen en infiltreren fase 2 is 1 jaar naar achteren verplaatst omdat voorbereiding van afkoppelen een intensief proces is met grondeigenaren en interne capaciteit vooral is ingezet op de uitwerking van de GWP-maatregel waterberging 1221 voor het tegengaan van wateroverlast bij de Kleine Drift.

18. Subsidie impulsregeling klimaat adaptieve maatregelen

Bij herinrichtingsprojecten wordt hemelwater lokaal vastgehouden en geïnfiltreerd. Hiervoor zijn investeringen opgenomen in het Watermanagement plan (€ 2,2 miljoen optimalisatie hemelwaterafvoer). Door het toenemend aantal herinrichtingsprojecten en toenemende kostprijs van afkoppelen/infiltreren put dit krediet snel uit. De gemeente heeft gebruik kunnen maken van de landelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie. Via die regeling kunnen ze een bijdrage van het Rijk krijgen voor de uitvoering van klimaatadaptatiemaatregelen, waarbij 2/3 van de kosten wordt betaald door de gemeente en 1/3 wordt gesubsidieerd. Met de impulsregeling klimaatadaptatie kan Hilversum bij vijf extra herinrichtingsprojecten hemelwaterinfiltratievoorzieningen aanleggen. Behalve ontstenen en vergroenen worden voorzieningen aangelegd zoals wadi's, infiltrerende bergingskelders en infiltratieputten. Hierdoor wordt significant meer water lokaal vastgehouden en geïnfiltreerd. Op twee locaties wordt een infiltratiekelder aangelegd waarin naast water uit het gebied zelf, ook hemelwater uit de omgeving kan infiltreren. Deze maatregel zorgt voor het afvangen van 40-70% van het hemelwater dat afstroomt bij grote buien waarmee wateroverlast (schade) wordt voorkomen. De subsidie dient als dekking voor de werkzaamheden die al zijn inbegrepen bij het krediet voor de complete werkzaamheden ter plekke. Voor alle kredieten geldt dat ze toereikend zijn voor de werkzaamheden met uitzondering van JP Zeehelden fase 1. Hier is € 54.000 extra benodigd.

19. Vervangen afgeschreven riolering GWP 2021-2026

De Raad heeft in augustus 2020 het GWP 2021-2026 vastgesteld waarin is opgenomen dat er jaarlijks ongeveer 6,5 km riolering wordt vervangen. Conform het GWP vragen we de investering voor 2028 aan. Tevens heeft de raad besloten om de rioleringsinvesteringen jaarlijks te indexeren voor gestegen kosten. De index die is toegepast vanaf IP 2025 is 3,7% (CBS Civieltechnische werken). De investeringen worden financieel gedekt uit de rioolheffing.

20. Indexatie Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2024-2027

In april is het IHP 2024 vastgesteld. De daarin gekwantificeerde projecten lopen tot en met 2027 en zijn opgenomen tegen prijspeil 2024. Afgesproken is dat de projecten bij de Voorjaarsnota worden geïndexeerd conform de BDB-index. Voor 2025 is deze 2,4%.

21. Laadinfrastructuur voor duurzame gemeentelijke voertuigen

Het gemeentelijk wagenpark wordt vervangen door zero-emissie voertuigen. Hiervoor dient er op de gemeentewerf een laadinfrastructuur te worden aangebracht.

5.2.2 Investerings met een sterretje

In het investeringsplan van de gemeente Hilversum zijn een aantal investeringen aangemerkt met een sterretje. Over deze investeringen wordt een afzonderlijk besluit aan de raad voorgelegd. Onderstaand een overzicht van de reeds openstaande investeringen die aangeduid zijn met een sterretje.

Taakveld	Investering omschrijving	Investering saldo
1.03	1000 Woningen, openbare ruimte	3.000.000
1.03	Spoorzone	794.000
1.03	Centrumring	9.000.000
1.03	Nieuwe buurtvoorzieningen Riebeeck	1.200.000
1.03	OV-knooppunt Crailo verbeteren en Park&Bike onderzoek	1.000.000
1.03	Realisatie transferium en hub Arenapark	1.500.000
1.03	Extra fiets parkeerplekken centrum en ov-knooppunten	500.000
1.03	Nieuwe Bibliotheek en herinrichting kerkbrink	500.000
1.03	Beweegvriendelijker openbare ruimte	500.000
1.03	Opstellen en uitvoeren gebiedsagenda centrum	500.000
1.03	Opstellen en uitvoeren gebiedsagenda Zuid-West	500.000
1.03	Opstellen en uitvoeren gebiedsagenda Mediapark	500.000
1.03	Ondergrondse fietsenstalling	21.400.000
1.02	Sportpark aankoop grond sportcomplex (voormalig Arenapark)	1.500.000
1.02	Sportpark stichtingskosten sportcomplex (voormalig Arenapark)	16.500.000
2.02	Meer ventilatie op scholen	500.000
5.02	Duurzaamheidsmaatregelen Raadhuis	1.420.000
5.02	Duurzaamheidsmaatregelen Stadskantoor	570.000
	Gemeente Hilversum totaal sterretjes post	61.384.000

5.3 Overzicht begrotingswijzigingen

Onderstaande tabel bevat de ontwikkelingen die effect hebben op het begrotingssaldo zoals opgenomen in deze voorjaarsnota. Onderstaande tabel bevat geen zoekrichtingen -en geen dekkingsvoorstellen.

Ontwikkelingen	<i>Bedragen x 1.000 + nadeel / - voordeel</i>				
	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Aanbesteding ICT-applicatie Sociaal Domein	100	200	300		
We bereiden ons in 2024 voor op een aanbesteding voor de ICT-applicatie(s) Sociaal Domein. Uitgangspunt voor de aanbesteding is de dienstverlening die we vanuit het Sociaal Domein leveren aan onze inwoners.					
Aanbesteding wijkonderhoud	1.917	1.884	1.884	1.884	1.884
Met raadsinformatiebrief 2024-5 bent u geïnformeerd over de voortgang van de aanbesteding van de contracten boomverzorging, gladheidsbestrijding en wijkonderhoud openbare ruimte. De aanbesteding voor het wijkonderhoud is financieel hoger uitgevallen. De oorzaken hiervan zijn divers. Het gaat in grote mate om de stijging van het minimumloon, maar ook andere zaken wegen mee, zoals een langer groeiseizoen, werken met elektrisch gereedschap en elektrisch vervoer. Zoals in de raadsinformatiebrief is aangegeven zijn er mogelijkheden onderzocht om de meerkosten verder terug te brengen. We hebben de overschrijding terug weten te brengen tot € 1,9 miljoen. Uitgangspunt blijft het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau en beheerstrategie (het beheerplan groen).					
Aanpassing i.v.m. cao 2024	3.679	4.367	4.367	4.367	4.365
De Cao Gemeenten regelt de arbeidsvoorwaarden voor werknemers die in dienst zijn bij een gemeente. Via raadinformatiebrief 2023-102 bent u geïnformeerd over de financiële effecten als gevolg van de vaststelling van de CAO 2024. De CAO is vastgesteld in december 2023 en loopt van 1 januari 2024 tot en met 31 maart 2025. Bij het opstellen van de begroting 2024 is ten dele rekening gehouden met een cao-stijging. Het destijds voorziene bedrag is niet toereikend om de toenemende laste te kunnen dekken, om deze reden wordt in deze voorjaarsnota voorgesteld de extra lasten alsnog te verwerken in de begroting 2024 en de daaropvolgende jaren.					
Actualisatie GREX 2024	-82	-85	59	-48	-47
De raad heeft op 15 mei 2024 de geactualiseerde grondexploitaties 2024 vastgesteld. Middels deze begrotingswijzigingen worden de daaraan verbonden financiële effecten verwerkt in de meerjarenbegroting.					
Actualisatie Vennootschapsbelasting	108	-173	-72	224	105
De raad heeft op 15 mei 2024 de geactualiseerde grondexploitaties 2024 ten opzichte van 2023 vastgesteld en de begroting is hierop meerjarig bijgesteld. De effecten ten aanzien van de vennootschapsbelasting worden hierbij verwerkt in de meerjarenbegroting.					
Anterieuere overeenkomsten	100	150	150	150	150
In de meerjarenraming is een opbrengst stelpost van € 300.000 opgenomen voor inkomsten uit anterieure overeenkomsten. In het algemeen geldt dat in deze overeenkomsten de kosten van de gemeente worden verhaald op particuliere ontwikkelaars in die gevallen waarbij aanpassing van bestemmingsplan nodig is. Dit betekent dat er aanvullende personele capaciteit nodig is om het werk uit te voeren, waardoor het effect teniet wordt gedaan. De ambitie is destijds te hoog ingeschat, wat ook blijkt uit de jaarrekeningen van 2022 en 2023. Het voorstel is om de stijgende taakstelling vanaf 2024 te verlagen, om beter in lijn te zijn met de werkelijke capaciteit en uitkomsten van deze overeenkomsten.					

Bedragen x 1.000
+ nadeel / - voordeel

Ontwikkelingen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Areaaluitbreidingen	78	78	78	78	78
In de beheerplannen worden de benodigde middelen berekend op basis van de areaalgegevens uit de beheersystemen. Elke vier jaar worden deze plannen geactualiseerd, waarbij ook de areaalgegevens worden bijgewerkt. Kleine areaalwijzigingen kunnen worden opgevangen binnen de beschikbare middelen. Grotere areaalwijzigingen moeten we opvoeren, willen we het beheer en onderhoud op peil houden conform het vastgestelde beheerplan. Voor het beheer en onderhoud van de Alexiatunnel, de verlegde weg over Anna's Hoeve en de Maartendijkseweg is respectievelijk € 49.000, € 22.000 en € 7.000 nodig.					
Belastingen OZB	113	113	113	113	113
In 2023 heeft een herwaardering voor de WOZ-waarde van panden plaatsgevonden. Het gevolg van deze herwaardering is dat de lasten voor de onroerendezaakbelasting voor onderwijshuisvesting in 2023 € 85.000 hoger was dan begroot en voor diverse andere panden in ons beheer en woonarklocaties € 28.000 hoger dan begroot. Aangezien de stijging van deze lasten structureel is, dienen deze lasten structureel met € 113.000, te worden verhoogd.					
Beleidsagenda armoede en schulden 2024-2030	-250	250			
De raad heeft op 20 december 2023 de beleidsagenda armoede en schulden 2024-2030 vastgesteld. Dit resulteert in een structurele uitbreiding van capaciteit ad. € 75.000, de dekking vindt plaats vanuit de coalitiegeden. Voor de continuering van de inzet van de budget coaching in 2024 wordt incidentele budget van € 270.000 (vanuit de stelpost schulden en minima) aangewend. Bovendien is besloten om de toevoeging van € 250.000 vanuit de septembercirculaire 2023 door te zetten van 2024 naar 2025 en dit in de voorjaarsnota 2024 te verwerken.					
Chief Information Security Officer	78	156	156	156	156
De noodzaak van een CISO (Chief Information Security Officer) wordt steeds groter vanwege de toenemende dreiging van cyberaanvallen en de groeiende waarde van gegevens voor organisaties. De CISO is verantwoordelijk voor het waarborgen van de informatiebeveiliging, het toetsen, ontwikkelen en implementeren van beveiligingsbeleid en -procedures en het voorkomen en aanpakken van mogelijke bedreigingen. Met de voortdurende evolutie van technologieën en de complexiteit van cyberdreigingen is een fulltime CISO essentieel om de veiligheid van gegevens en systemen te waarborgen. Op dit moment wordt de taak als geringe nevenactiviteit uitgevoerd door de IT architect. Deze tijdelijke oplossing is echter niet verstandig op lange termijn vanwege toenemende rol van informatieveiligheid in opgaven, dienstverlening en bedrijfsvoering. Voorgesteld wordt om een fulltime Ciso Officer aan te trekken en deze ongewenste kwetsbaarheid op te lossen.					
Circusterrein Beheerskosten		53	53	53	53
Conform Raadsbesluit 06-03-2024. Het budget voor het beheer van de openbare ruimte wordt verhoogd met een bedrag van € 53.000 vanaf het begrotingsjaar 2025.					
Datagericht werken openbare ruimte	210	321	50		-60
Datakwaliteit is een randvoorwaarde voor het realiseren van de complexe opgaven in de stad. De gemeente is wettelijk verplicht om de juiste kwaliteit van de gegevens aan te leveren aan de stelselhouder van de Basis Registratie Ondergrond (BRO). De huidige kwaliteit is onvoldoende. Zonder deze middelen voldoen we niet aan de wettelijke taak en is het risico op aanhoudende faalkosten hoog en is er informatieverlies door suboptimale ingerichte processen. Daarnaast is het digitaal beschikbaar maken van de data over onze assets boven en onder de grond belangrijk waar het gaat om het verbeteren van de dienstverlening via het digitaal melden van gebreken of gevaarlijke situaties in de openbare ruimte via Melding Openbare Ruimte (MOR). Tot slot maakt dit project datakwaliteit, eenvoud van processen en ketensamenwerking mogelijk wat slimmer beheer van de assets op gaat leveren. De budgetten zijn incidenteel omdat datagericht werken op den duur ook lagere lasten tot gevolg moet hebben.					

Ontwikkelingen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Doorontwikkeling Griffie	90	166	156	156	156
In december 2023 heeft de gemeenteraad de instructie van de griffie(r) vastgesteld. Daarmee heeft de gemeenteraad van Hilversum aangegeven een complete (strategische) griffie te ambiëren. Binnen de huidige griffie is de basis op orde, maar deze is niet toekomstbestendig. We zien veel extra werkzaamheden op de griffie afkomen door de vastgestelde ambitie van de gemeenteraad, alle ontwikkelingen binnen het openbaar bestuur, door de projecten die nu al lopen én door het ingezette samenspel tussen raad, college en organisatie. Er komen veel vragen op de griffie af. De griffie loopt op dit moment tegen zijn grenzen aan. De stip op de horizon is een schaalbare toekomstbestendige complete griffie die de vele werkzaamheden op een effectieve en efficiënte manier oppakt en uitvoert. Een griffie die klaar is voor alle ontwikkelingen die op Hilversum afkomen, in welke vorm dan ook. Om te kunnen doorgroeien naar deze complete griffie, wordt er de komende periode gekeken naar de samenstelling van de huidige griffie in Hilversum. Hiervoor is het griffieplan door de werkgeverscommissie vastgesteld én zal er in 2024 verder onderzoek plaatsvinden naar de benodigde formatie en competenties binnen de toekomstbestendige griffie. In de voorjaarsnota wordt een reservering opgenomen voor deze doorontwikkeling. Dit op basis van het griffieplan. Bij de begroting zal deze reservering concreter worden uitgewerkt.					
Effecten decembercirculaire 2023	2.329	1.153	648	574	1.171
Op 6 december 2023 heeft het Rijk de decembercirculaire gepubliceerd. Deze circulaire informeert gemeenten over de gemeentefondsuitkeringen. De decembercirculaire 2023 heeft ook gevolgen voor de algemene uitkering in de jaren 2024 t/m 2028. Met dit journaal worden de financiële effecten verwerkt. De raad is hierover geïnformeerd via raadsinformatiebrief 2024-02.					
Egalisatievoorziening riolering	270				
Om de rioolheffing voor 2024 minder te laten stijgen is in de begroting een onttrekking opgenomen uit de egalisatievoorziening riolering. Doordat het nadelige exploitatieresultaat van de rioleringsfunctie (taakveld riolering en toegerekende lasten) in 2023 ten laste is gebracht van de voorziening is het saldo nihil. Daarmee is de begrote onttrekking niet meer mogelijk.					
Energiecompensatieregeling binnensport	80				
Op 18 juli 2023 heeft het college een energiecompensatieregeling vastgesteld voor de binnensportverenigingen. Deze compensatieregeling compenseert de binnensportverenigingen voor de gestegen huren als gevolg van de hogere energieprijzen. De huurkorting (subsidie) kan door binnensportverenigingen bij de gemeente worden aangevraagd. De uit te betalen compensatie komt ten laste het beleidsveld Sport.					
Energiekosten openbare verlichting, verkeerslichten, installaties, gemalen en gemeentelijk vastgoed (niet zijnde gemeente -en raadhuis)	800	800			
De energiemarkt is erg in beweging geweest en de prijzen zijn het afgelopen jaar explosief gestegen. Bij het opstellen van de eindejaarsrapportage 2023 is besloten om de begroting 2023 incidenteel bij te stellen. De begroting van de energiekosten in 2024 en 2025 laat ten opzichte van 2023 een verwacht tekort zien van € 800.000. Voor de jaren na 2025 dient bezien te worden hoe de prijzen zich ontwikkelen. Daarnaast moet bezien worden hoe we slimmer kunnen inkopen en/of kunnen besparen op het energiegebruik.					
Ethiek Officer	40	80	80	80	80
In de afgelopen jaren heeft Hilversum grote vooruitgang geboekt op het gebied van digitalisering en datagedreven werken. We zijn actief bezig met het genereren, verzamelen en analyseren van een aanzienlijke hoeveelheid gegevens. De groeiende omvang van deze gegevens en ons gebruik ervan benadrukt de toenemende rol van ethiek. Dit wordt bevestigd door het Stadspanel en de functionaris gegevensbescherming, die in zijn rapport adviseert om het beleid "Mens Centraal Digitaal" verder te integreren in onze werkwijze. Om de ethische aspecten van datagebruik beter te benadrukken wil Hilversum een ethiek officer aantrekken. Op dit moment ontbreekt een dergelijke functionaris, waardoor het bestaande personeel taken op dit gebied op zich neemt.					

Bedragen x 1.000
+ nadeel / - voordeel

Ontwikkelingen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Exploitatie beheer panden	180	180	180	180	180
Door verschuivingen in de te verkopen panden en nog niet gerealiseerde verkopen stijgen de verwachte lasten voor het onderhoud van deze exploitatie panden. Daartegenover staat dat we voor een aantal panden langer huur zullen ontvangen. Per saldo resulteert dit in een nadeel van €362.000. Omdat de verkoopwaarde in stand wordt gehouden door het uit te voeren onderhoud is het voorstel de helft van het nadeel te dekken uit de reserve stedelijke vernieuwing. Deze optie wordt niet genoemd in de nota grond en vastgoedbeleid, derhalve wordt deze onttrekking nu voorgelegd aan de raad. Eind 2024 wordt het geactualiseerde meerjaren onderhoudsplan ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd.					
Hilversumse Educatie Agenda (HEA) 2024-2027				40	40
Op 6 maart is door de Raad de HEA 2024-2027 vastgesteld. Ook is besloten de financiële consequenties te verwerken in de Voorjaarsnota 2024.					
Huisvesting Jeugd & Gezin (J&G)			110	110	110
Jeugd & Gezin krijgt een nieuwe vestiging op de Larenseweg 30. De extra kosten hiervan (kapitaalslasten van investering, huur en servicelasten) worden ingeschat op €110.000,- per jaar (ingang per januari 2026, afhankelijk van voortgang het project van Dudok Wonen). Procesdetails m.b.t. de ruimte van J&G dienen nog afgestemd en uitgewerkt te worden met Dudok Wonen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de wens om J&G te huisvesten in 2 nieuwe locaties (voorheen 3). Eerder is besloten om de locaties Fredrik van Eedenlaan en de Hoge Naarderweg onder te brengen in de in aanbouw zijnde MFA.					
Huur- en pachtinkomsten van het gemeentelijk vastgoed	-100	-100	-100	-100	-100
De netto huur- en pachtinkomsten van het gemeentelijk vastgoed nemen toe. Hiervoor zijn verschillende oorzaken: • Dit vloeit voort uit een hogere inkomsten voor de Noorderweg 96C, Entrada, overige gronden en gronden van benzinestations. De hoge indexering in 2023 werken door in de begrote opbrengsten van 2024 en verder. • Door het verwerven van panden in het kader van de WVG neemt de gemeente ook de huurovereenkomsten van huurders over waardoor de gemeente meer huur ontvangen. De toename van de huuroopbrengsten is structureel van aard tot het moment dat de bouwplannen (reden voor de verwerving) worden uitgevoerd. • Bij de aanbesteding van de exploitatie van het zwembad en de sporthallen was de verhuur van het Sportcafé aan de Franciscusweg 6A niet opgenomen. Daardoor verhuurt de gemeente het café rechtsreeks aan de uitbater. Dit heeft in 2023 geleid tot een structureel hogere huuroopbrengst. Daarnaast zijn ook de huurinkomsten op de sportparken Loosdrecht en Berestein structureel hoger.					
Huur Wilhelminastraat	85	85	85	85	85
De huur voor de Wilhelminastraat is, door een ongekend hoog consumentenprijsindexcijfer in januari 2023, met 14,5% geïndexeerd. Daarnaast leiden hogere energielasten tot hogere servicekosten. Het is niet de verwachting dat de energielasten en daarmee de servicekosten in de komende periode zullen dalen. Deze twee autonome ontwikkelingen leiden tot een structurele verhoging van de huur met € 85.000.					
Indexatie bijdrage GNR		82	82	82	82
Met de concept-programmabegroting voert de GNR een loon-prijsstijging door. Dit houdt in dat de gemeentelijke bijdrage van Hilversum structureel 82.000 stijgt.					
Indexatie subsidiebudgetten o.b.v. CPI-maart 2024		700	700	700	700
In lijn met de uitgangspunten wordt de subsidie indexatie bepaald met Consumentenprijsindex (cpi) raming maart. Deze komt uit op 2,8%. Ten tijde van het opstellen van de programmabegroting 2025 wordt deze verdeeld over de taakvelden. De totale subsidie indexatie bedraagt afgerond € 700.000 per jaar.					

Bedragen x 1.000
+ nadeel / - voordeel

Ontwikkelingen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Inkomsten buitenreclame	150				
Er heeft in 2023 een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden bij een van de drie concessies voor de buitenreclame. De ingangsdatum van de nieuwe concessie voor de reclame bij de abri's start later dan gepland wegens een langer productieproces van de nieuwe abri's. In de tussentijd vragen de huidige abri's (verouderd) veel onderhoud door Global (de beheerder van de abri's). Dit leidt ook tot een lagere afdracht aan de gemeente tot het moment dat het nieuwe contract ingaat. De verwachting is dat rond de zomer 2024 het nieuwe contract in zal gaan.					
Inspectie riolering	80	100	100		
Voor het opstellen van het nieuwe GWP ten behoeve van de vervangingsopgave 2026-2035 zijn kwaliteitsgegevens nodig van het areaal om een beeld te kunnen krijgen van het onderhoudsniveau ten aanzien van het rioleringsstelsel. De inspectiegegevens zijn noodzakelijk, o.a. voor de vervangingsplanning van 6,5 km per jaar, zodat het nieuwe GWP met de juiste data een nieuw meerjaren investeringsprogramma kan opstellen. Tot de actualisatie van het GWP is vanaf 2024 t/m 2026 in totaal € 280.000 benodigd.					
Integraal Huisvestingsplan 2024-2039 Onderwijs (IHP)	396	1.251	1.293	1.086	1.086
Op 3 april 2024 heeft de Raad het IHP vastgesteld en de investeringskredieten beschikbaar gesteld voor de periode 2024 - 2027. Ook is besloten de financiële consequenties te verwerken in de voorjaarsnota 2024.					
Investeringen voortvloeiend uit het coalitieakkoord	-285	-360	-360	-360	-360
In de begroting staan kapitaallasten geraamd voor investeringen vanuit het coalitieakkoord 2022-2026. Deze voornemens tot investeringen zijn inmiddels concreet gemaakt door het op te nemen in het investeringsprogramma. De kapitaallasten die inmiddels opgenomen staan in het investeringsprogramma staan eveneens centraal begroot (stelpost kapitaalslasten). De afzonderlijke begrote kapitaalslasten vallen daarom vrij.					
Jongerenparticipatie	91				
Bij motie M23-91 heeft de Raad verzocht te komen tot een structurele vorm van jongerenparticipatie. Het doel daarvan is het versterken van de verbinding tussen enerzijds jongeren als belangrijk onderdeel van onze gemeenschap en anderzijds de lokale politiek, de gemeenteraad, het college en de gemeentelijke organisatie. Dit budget helpt ons bij het opstellen en uitvoeren van effectief beleid en verbetert het vertrouwen in en betrokkenheid van jongeren bij het lokaal bestuur.					
Licentiekosten portofoons en online klantplatform		60	60	60	60
Portofoons zijn cruciaal voor de communicatie en coördinatie van hulpdiensten zoals politie en brandweer tijdens noodsituaties en het handhaven van de openbare orde. Met de uitbreiding van handhavingsactiviteiten groeit de behoefte aan meer portofoons, maar tegelijkertijd stijgen ook de licentiekosten. Voorgesteld wordt om vanaf 2025 structureel €35.000 per jaar ter beschikking te stellen. Daarnaast beschikt de gemeente over een online klantenplatform welke cruciaal is voor onze dienstverlening. Om de structurele licentielasten te dekken is het noodzakelijk € 25.000 euro ter beschikking te stellen vanaf 2025.					
Nutsvoorziening gemeentelijke kantoorgebouwen	120	120			
De kosten voor de nutsvoorziening, gas en elektra in de gemeentelijke kantoorgebouwen zijn gestegen. Met name de kosten voor elektra. Deze autonome ontwikkeling leidt tot een structureel nadelig effect van afgerond € 120.000 op jaarbasis. Het huidige contract loopt tot en met 2025.					
OmBuigen	1.000	700			
Gemeente Hilversum heeft al een aantal jaar een tekort op het budget van de uitkeringsregelingen. Ondanks dat op lokaal en regionaal niveau is ingezet op re-integratie naar werk, is het tekort de afgelopen jaren licht toegenomen. De gemeente Hilversum wil middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in zetten en een gezond financieel beleid voeren. Om het tekort en de toename ervan zoveel mogelijk terug te dringen, is het actieplan omBUIGen opgesteld. Middels RIB 2024-19 is de raad hierover geïnformeerd. Het nadeel (verschil baten en lasten) wordt voor 2024 € 1.000.000 en voor 2025 is dit € 700.000, vanaf 2026 is het nadeel conform de begroting.					

Bedragen x 1.000
+ nadeel / - voordeel

Ontwikkelingen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028

OmBuigen (Intensiveren inzet op statushouders)	160	160	160	160	160

Gemeente Hilversum heeft al een aantal jaar een tekort op het budget van de uitkeringsregelingen. Ondanks dat op lokaal en regionaal niveau is ingezet op re-integratie naar werk, is het tekort de afgelopen jaren licht toegenomen. De gemeente Hilversum wil middelen zo effectief en efficiënt mogelijk inzetten en een gezond financieel beleid voeren. Om het tekort en de toename ervan zoveel mogelijk terug te dringen, is het actieplan omBUIGen opgesteld. Middels RIB 2024-19 is de raad hierover geïnformeerd. Voor de intensivering van de inzet op de activering van het toegenomen aantal statushouders (autonome ontwikkeling) is structureel budget van €160.000 nodig.

Onderwijshuisvesting indexaties	-192	100	140	154	93

Door de gestegen kosten dienen een aantal Onderwijshuisvestingbudgetten geïndexeerd te worden:
1. Conform het IHP worden de (ver)bouwkosten van scholen geïndexeerd met de BDB-index. Voor 2025 is dit 2,4%.

2. Scholen ontvangen vergoedingen voor eerste inrichting en bewegingsonderwijs. De tarieven zijn conform de opgave van de VNG geïndexeerd. Daarnaast is er door vertraging in de uitvoering van het IHP ook vertraging in het toekennen van de eerste inrichting aan de scholen, wat zorgt voor een kosten verschuiving van 2024 naar 2025, 2026 en 2027.

3. In het contract met de Mytyschool is vastgelegd dat de vergoeding die zij voor huurlasten ontvangen jaarlijks geïndexeerd wordt. De indexering voor het te betalen huurbedrag 2024 bedraagt 0,2% in plaats van de in de begroting opgenomen 2,4%. Voor 2025 gaan we uit van een stijging van 2,8% (CPI). Op basis van de (verwachte) indexatie wordt de begrote huurvergoeding met € 12.000 verlaagd voor 2024 en met € 5.000 opgehoogd voor de jaren daarna.

4. In de contracten over de huisvestingsvergoedingen aan scholen die locaties huren omdat deze locaties (nog) niet beschikbaar zijn vanuit de gemeente wordt een indexatie op de m2 prijs opgenomen. Voor nu wordt uitgegaan van 2,8% (CPI) op het huidige begrote bedrag. Dit betekent een verhoging van € 18.000.

Ontwikkeling kapitaallasten	-650	-650	-650	-650	-650

De kapitaallasten zijn geactualiseerd. In deze actualisatie is rekening gehouden met de in 2023 afgesloten investeringsprojecten en de bijstellingen zoals opgenomen in deze voorjaarsnota (paragraaf 2.5).

Ontwikkeling Jeugd	3.750	5.750	5.720	5.750	5.750

De begroting 2024 voor jeugd wordt bijgesteld met 3,725 miljoen. Deze bijstelling wordt veroorzaakt door hogere prijsstijgingen, inzet zwaardere zorg en een beperkte groei van het aantal inwoners die jeugdzorg ontvangt. De gestegen lasten in 2023 hebben geleid tot het aanpassen van de begroting in de eindrapportage 2023. In deze voorjaarsnota wordt het effect van deze stijging meerjarig verwerkt (structureel € 2.000.000). Voor 2024 lijkt de stijgende trend zich voort te zetten, maar minder dan de afgelopen jaren. Ook zijn de prijzen sterker gestegen dan voorzien in de primaire begroting. Voor 2024 is in de primaire begroting rekening gehouden met een indexatie van 3% van de tarieven. In werkelijkheid zijn deze tarieven met gemiddeld 5% gestegen ten opzichte van de tarieven in 2023. Uitzonderingen hierop betreffen de onderdelen vervoer, gesloten jeugdzorg en kinderschermingsmaatregelen waarbij de indexatie van de tarieven voor 2024 nog hoger uitvalt dan 5%. Voor deze onderdelen zijn tariefstijgingen van soms 30% zichtbaar (structureel €1.750.000). Ook voor 2025 wordt een stijging verwacht, echter lager dan voorgaande jaren. Daarnaast dienen de prijzen nog geïndexeerd worden. Dit leidt tot een structurele stijging van de lasten van € 2.000.000.

Ophoging groen initiatieven eenmalig	100

Het aantal ingediende groeninitiatieven overtreft de verwachtingen, maar ook het beschikbare budget en de beschikbare capaciteit. Bovendien was de tijd (2 maanden) om de initiatieven in 2023 uit te voeren erg kort, waardoor € 20.000 niet kon worden besteed en is teruggevloeid in de algemene middelen. De nog niet gerealiseerde initiatieven van 2023 zijn doorgeschoven naar 2024 en wordt in 2024 geen nieuwe uitvraag gedaan. De kosten van de groeninitiatieven zijn ongeveer drie keer hoger dan het beschikbare budget van € 49.000.

Bedragen x 1.000
+ nadeel / - voordeel

Ontwikkelingen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Oprichten Institute for Digital Trust		80			
In het coalitieakkoord is opgenomen dat gemeente Hilversum wil inzetten op het aantrekken van meer kennisinstellingen. Dit mede ter ondersteuning van de ontwikkeling van Media Campus.NL. Ontbrekende schakel hierin is de betrokkenheid van een universiteit. Daarnaast is in de verdere profilering van Hilversum als mediastad de positionering op het vlak van kennisontwikkeling rond digitaal vertrouwen een belangrijke toevoeging. De Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht, Beeld&Geluid, ROM Utrecht en gemeente Hilversum zijn in overleg met de vijf grote publishers (RTL/Talpa/ NPO/DPGMedia en Mediahuis) de verkenning aan het uitvoeren naar het opstarten van het House of Trust. Hiervoor is startfinanciering nodig. Deze zal door meerdere partijen moeten worden opgebracht. Hilversum zal daar een aandeel in moeten nemen. Bestuurlijke betrokken zijn Gerard van den Top (algemene profilering mediastad), Arno Scheepers (Economic Board Utrecht), Karin Walters (Media (Park), Karin van Hunnik, (onderwijs). In de opening van Dutch Media Week 2023, de Nieuwjaars speech 2024 refereerde van den Top aan de opstart van dit instituut. Voor het opstellen van het businessplan en de onderzoek agenda van het Institute for Digital Trust dient een kwartiermaker aangesteld te worden. Ter dekking van deze lasten is bij de jaarrekening 2023 een overhevelingsvoorstel ingediend. De aanmelding bij de Voorjaarsnota 2024 is teneinde dekking te hebben voor de eerste fase van de realisatie van het House of Trust, die wordt gestart ná de kwartiermakers fase. Naar verwachting is hiervoor een bedrag van € 80.000 benodigd.					
Prijsstijgingen Beheerplannen	100	100	100	100	100
In 2023 heeft de Raad de beheerplannen voor het onderhoud van de openbare ruimte vastgesteld. Voor de meeste beheerplannen is het prijspeil van eind 2022 aangehouden. Als gevolg van de prijsstijgingen in 2023 zijn voor de uitvoering meer middelen nodig. Deze budgetten zijn voor de beheerplannen Wegen, Civiele kunstwerken, Speelvoorzieningen, Bebording en Beschoeiingen en Verlichting.					
Publiekszaken beveiliging receptie en balies	100	100	100	100	100
De gemeente Hilversum hecht grote waarde aan de veiligheid van medewerkers en bezoekers in het Stadskantoor. De doelstelling is om de hal van het Stadskantoor als een veilige en comfortabele omgeving te laten fungeren, waarbij er snel, effectief en professioneel wordt ingegrepen bij onveilige situaties (interventie). Om deze reden is beveiligingspersoneel ingezet in de publiekshal van het Stadskantoor en bij de receptie van het Raadhuis. De geraamde kosten hiervoor bedragen structureel ongeveer € 100.000 per jaar.					
Regio Gooi en Vechtstreek	-64	1.500	1.606	1.655	1.648
Dit betreft de wijziging van de gemeentelijke bijdrage van Hilversum aan de Regio op basis van de ontvangen conceptbegroting. Hierin zijn onder andere verwerkt de loonindexatie, prijsindexatie, NEA-indexatie (vervoer), actualisatie GAD en toekomstbestendigheid GGD. Dit leidt tot extra lasten van € 2,5 mln. (€ 2,8 mln. in 2028), waarvan € 0,9 mln. wordt meegenomen in de uitwerking van de woonlastennota (€ 1,1 mln. in 2028). Naast de conceptbegroting is ook de begrotingswijziging 2023-002 van de Regio verwerkt, waarin de loonkosten worden aangepast aan de CAO. Hiervoor was in de begroting een stelpost opgenomen, waardoor een voordeel vrijvalt.					
Regisseur Dienstverlening		166	166	166	166
Om het programma Dienstverlening in goede banen te leiden is het noodzakelijk een fulltime regisseur aan te trekken en de kennis en kunde te borgen in de organisatie.					
Rentelasten, actualisatie	-946	-537	-1.111	-1.474	-1.304
Rentelasten. Op grond van de werkelijke stand van de externe financiering en de per 1 maart 2024 geactualiseerde rentetarieven kunnen de externe rentelasten worden bijgesteld.					

Bedragen x 1.000
+ nadeel / - voordeel

Ontwikkelingen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Senior Privacy Adviseur	40	80	80	80	80
De versterking op privacy met een Senior Privacy Officer wordt steeds belangrijker vanwege de toenemende focus op gegevensbescherming en privacywetgeving, zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Met de groeiende aandacht voor gegevensbescherming en de toenemende complexiteit van privacyregelgeving, is een Senior Privacy Officer cruciaal om ervoor te zorgen dat de privacy van individuen wordt gerespecteerd, dat gegevens van burgers en organisatie op een wettige manier worden verwerkt, en dat de gemeente voldoet aan de vereisten van privacywetten en -regelgeving. De senior privacy adviseur draagt bij aan het verwerken van de adviezen van de Functionaris Gegevensbescherming, het kunnen voldoen aan landelijke wetgeving en de uitvoering van werkagenda privacy.					
Septembercirculaire 2023	-2.970	-2.997	-2.621	-5.441	-7.331
De septembercirculaire 2023 heeft gevolgen voor de inkomsten via de Algemene Uitkering maar ook gevolgen voor de uitgavenkant van Hilversum.					
SPUK Sport 2024	-168				
Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de BTW die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten sinds die datum gebruikmaken van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport. Recent heeft het Rijk besloten om deze regeling ook in 2024 voort te zetten.					
Startnotitie fusie Wijdmeren	380				
De gemeenteraad heeft begin 2024 een startnotitie omtrent de verkenningsfase van de herindeling van de gemeente Wijdmeren vastgesteld. Daarbij is tevens besloten een budget van € 380.000 beschikbaar te stellen voor de verkenningsfase tot de zomer van 2024.					
Stelpost nominale en autonome ontwikkelingen			1.500	3.000	4.500
Deze wijziging betreft de structurele verhoging van de stelposten nominale en autonome ontwikkelingen.					
Toename kosten kantoorautomatisering	210	210	210	210	210
De bezetting in de organisatie neemt toe als gevolg van taakuitbreiding alsmede college ambities in eerdere besluitvorming en voorjaarsnota. Deze nieuwe medewerkers (full time en parttime) dienen allen te worden voorzien van een laptop en telefoon, maar ook van de nodige software- ook voor flexibele schil. Dit leidt tot extra kantoorautomatiseringskosten - netwerk/opslag etc. daarnaast zien wij dat door inflatie de kosten voor de diverse ICT gerelateerde contracten toenemen.					
Toename verzekeringskosten	65	65	65	65	65
De afgelopen jaren zijn de premies van de gemeentelijke verzekeringen toegenomen, terwijl ook de omvang van de verzekerde posten is gegroeid. Om de kosten voor 2024 en daarna te kunnen dekken, is er een structurele verhoging van het verzekeringsbudget met € 65.000 nodig.					
Uitbreiding diverse business licenties	143	193	203	218	233
De organisatie heeft verschillende applicaties in gebruik, zoals i-burgerzaken, Lias, IAM tooling, Naris - P&C administratie, software anonimisering - WOO, het geo platform (Esr) voor geo producten en het datawarehouse. Vanwege een breder gebruik van deze applicaties en stijgende licentiekosten zijn de totale kosten toegenomen, € 73.000 in 2024 oplopend tot € 163.000 in 2028. Bovendien constateren we dat een voorziene stelpost van € 70.000 niet kan worden gerealiseerd vanwege het stopzetten van de software-implementatie Blinqt in het Sociaal Domein. Voorgesteld wordt om deze stelpost permanent terug te draaien.					

Bedragen x 1.000
+ nadeel / - voordeel

Ontwikkelingen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Uitvoeringskracht organisatie	600	600	600	600	600
De gemeentelijke taken worden meer en daardoor wordt de gemeentelijke organisatie groter. Hierdoor groeien niet alleen het aantal teams, maar ook het aantal teammanagers.					
Uitwerking Economische visie	80				
De startnotitie Economische visie is vastgesteld door de raad. Er ligt een strak tijdspad, dat onder druk is komen te staan door het vertrek van één van de collega's binnen het team Economie en Media. Met name voor de ondersteuning van het intensieve participatie- en communicatie traject is onvoldoende budget beschikbaar. Er is aanvullende dekking benodigd voor zowel interne inzet vanuit communicatie als voor het inzetten van een extern in te huren bureau dat het intensieve participatieproces moet gaan begeleiden. Het reguliere budget biedt hiervoor geen ruimte. Zonder extra budget zal de visie worden opgesteld zonder input vanuit participatie.					
Vehoging bijdrage Veiligheidsregio	9	27	33	174	175
De gemeentelijke bijdrage van de gemeente Hilversum aan de Veiligheidsregio is toegenomen met name op het gebied van huisvesting en bevolkingszorg.					
Versterking kabinetzaken		100	100	100	100
Het huidige team Kabinetzaken in Hilversum bestaat uit enkel een vaste medewerker gericht op protocol, de burgemeestersrol en de organisatie van bestuurlijke (college-)activiteiten. Het college van B&W wordt steeds vaker gevraagd om deel te nemen aan diverse evenementen en activiteiten in Hilversum. Hierdoor is een goede bezetting van het team noodzakelijk om een zorgvuldige afweging, voorbereiding en advisering te kunnen garanderen. Om te voldoen aan deze groeiende behoefte en tegelijkertijd de ambitie om proactief Hilversum in de schijnwerpers te plaatsen waar te maken, stellen we voor om de huidige kwetsbare bezetting uit te breiden. De geraamde kosten voor deze uitbreiding bedragen €100.000 voor het aantrekken van een extra vaste medewerker. Dit is nodig om de bestaande kwetsbaarheid van het team te laten afnemen en toekomstbestendig te laten worden.					
Totaal ontwikkelingen	12.853	17.296	16.571	14.636	14.782

5.4 Staat van reserves

STAAT VAN RESERVES VOORJAARSNOTA 2024

- = onttrekking en += toevoeging

Bedragen x 1.000

Ref	Omschrijving reserve	2024				2025			2026			2027			2028		
		saldo begin	toevoeging	onttrekking	saldo einde	toevoeging	onttrekking	saldo einde	toevoeging	onttrekking	saldo einde	toevoeging	onttrekking	saldo einde	toevoeging	onttrekking	saldo einde
1	Stedelijke ontwikkeling	3.752	8.221	-863	11.111	1.300	-1.386	11.025	1.300	-182	12.144	1.300	-182	13.262	1.300	-182	14.381
2	Mobiliteitsfonds	1.157	0	-597	560	0	-285	275	0	-275	0	0	0	0	0	0	0
3	Herplantfonds	125	20	-14	131	20	0	151	20	0	171	20	0	191	20	0	211
4	Regionaal mediacentrum	116	0	-45	71	0	-71	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Gooise Natuurreservaat (GNR)	7.702	0	-429	7.273	0	-562	6.711	0	-562	6.149	0	-562	5.587	0	-562	5.025
	Totaal programma 1	12.852	8.241	-1.947	19.146	1.320	-2.304	18.163	1.320	-1.019	18.464	1.320	-744	19.040	1.320	-744	19.617
6	Onderwijshuisvesting	0	1.592	0	1.592	0	-1.592	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Opvang Oekraïners	9.454	0	0	9.454	0	0	9.454	0	0	9.454	0	0	9.454	0	0	9.454
	Totaal programma 3	9.454	1.592	0	11.046	0	-1.592	9.454	0	0	9.454	0	0	9.454	0	0	9.454
8	TOZO	966	0	-300	666	0	-300	366	0	-150	216	0	0	216	0	0	216
	Totaal programma 3	966	0	-300	666	0	-300	366	0	-150	216	0	0	216	0	0	216
9	Decentrale loonruimte	384	38	0	422	38	0	460	38	0	498	38	0	536	38	0	574
	Totaal programma 4	384	38	0	422	38	0	460	38	0	498	38	0	536	38	0	574
10	Algemene reserve	62.839	0	0	62.839	3.000	0	65.839	545	0	66.384	500	0	66.884	0	0	66.884
	Totaal programma 5	62.839	0	0	62.839	3.000	0	65.839	545	0	66.384	500	0	66.884	0	0	66.884
	Totaal alle programma's	86.494	9.871	-2.247	94.119	4.358	-4.196	94.281	1.903	-1.169	95.015	1.858	-744	96.130	1.358	-744	96.744

5.5 Overzicht taakvelden per programma

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2024			2025	2026	2027	2028
	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
00 Kostenplaatsen							
0.0 Kostenplaatsen	1.090		1.090	976	705	655	595
00 Kostenplaatsen	1.090		1.090	976	705	655	595
01 Wonen en leven							
0.10 Mutaties reserves	9.011	-1.947	7.064	-984	292	514	514
0.63 Parkeerbelasting		-5.870	-5.870	-7.250	-7.250	-7.250	-7.250
2.1 Verkeer en vervoer	18.062	-1.174	16.889	16.967	16.328	15.929	16.067
2.2 Parkeren	5.656	-1.442	4.214	5.117	4.840	4.775	4.764
2.4 Economische havens en waterwegen	700	-67	633	483	457	454	444
5.1 Sportbeleid en activering	2.066	-567	1.499	1.618	1.567	1.467	1.466
5.2 Sportaccommodaties	2.882	-1.554	1.327	1.352	1.374	1.356	1.331
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	5.349	-1.120	4.230	4.423	4.428	4.410	4.402
5.4 Musea	3.145	-1.984	1.161	1.153	1.153	1.151	1.150
5.5 Cultureel erfgoed	1.160	-5	1.155	1.003	1.000	998	996
5.6 Media	2.806	-2	2.804	2.897	2.825	2.825	2.825
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.391	-398	8.993	9.398	9.364	9.376	9.276
7.2 Riolering	8.344	-9.689	-1.345	-1.803	-2.377	-2.585	-2.475
7.3 Afval	10.406	-13.449	-3.043	-3.035	-3.377	-3.797	-3.797

7.4	Milieubeheer	7.676	-3.239	4.437	5.194	4.113	4.148	4.115
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	543	-339	205	209	204	195	176
8.1	Ruimtelijke ordening	4.636	-434	4.202	4.671	3.459	3.455	3.453
8.3	Wonen en bouwen	6.784	-3.182	3.602	3.512	3.346	3.268	3.265
01	Wonen en leven	98.617	-46.462	52.155	44.924	41.744	40.690	40.723

02	Zorg							
0.10	Mutaties reserves		1.592	1.592	-1.592	0	0	
4.2	Onderwijshuisvesting	9.675	-132	9.542	12.411	8.677	8.626	8.273
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	8.006	-4.649	3.357	3.198	3.196	3.235	3.235
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	38.526	-24.037	14.489	14.852	14.878	14.680	14.678
6.2	Toegang	3.717	-21	3.696	3.673	3.658	3.656	3.654
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5.431	-342	5.089	5.096	5.093	5.092	5.092
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	117		117	138	138	138	138
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	9.675	-247	9.428	9.144	8.022	8.022	8.020
6.71B	Begeleiding (WMO)	7.110		7.110	7.110	7.110	7.110	7.110
6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.170		1.170	270	270	270	270
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	44		44	52	52	52	52
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	6.408	-10	6.398	6.811	6.811	6.810	6.809
6.72B	Jeugdhulp behandeling	10.735		10.735	11.371	11.417	11.436	11.430
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	2.338		2.338	2.486	2.503	2.514	2.520
6.73A	Pleegzorg	920		920	987	987	987	987
6.73B	Gezinsgericht	1.250		1.250	1.338	1.338	1.338	1.338
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	3.465		3.465	3.701	3.466	3.466	3.466
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	2.207		2.207	2.347	2.347	2.347	2.347

6.74C	Gesloten plaatsing	920		920	987	987	987	987
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	7		7	9	9	9	9
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	13.239	-167	13.073	13.110	13.109	13.109	13.109
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang	5.278		5.278	5.278	5.017	5.016	5.047
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	33		33	39	39	39	39
6.82A	Jeugdbescherming	2.308	-8	2.300	2.416	2.415	2.414	2.413
6.82B	Jeugdreclassering	160		160	160	160	160	160
7.1	Volksgezondheid	6.016	-2.334	3.682	5.309	5.477	5.528	5.522
02	Zorg	138.754	-30.356	108.399	110.702	107.175	107.040	106.705

03	Werken							
0.10	Mutaties reserves		-300	-300	-300	-150	0	
3.1	Economische ontwikkeling	3.999	-11	3.988	3.756	3.608	3.582	3.581
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47		47	46	45	45	44
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	325	-791	-466	-622	-630	-637	-637
3.4	Economische promotie	829	-80	750	750	350	350	350
6.3	Inkomensregelingen	49.548	-35.046	14.501	14.457	13.446	12.989	12.986
6.4	Begeleide participatie	7.247	-2	7.245	7.089	7.058	7.053	7.051
6.5	Arbeidsparticipatie	6.254	-33	6.222	6.033	6.017	5.863	5.861
03	Werken	68.249	-36.262	31.987	31.209	29.744	29.245	29.236

04	Bestuur							
0.1	Bestuur	4.294	-3	4.291	4.374	4.363	4.356	4.356
0.10	Mutaties reserves	38		38	38	38	38	38
0.2	Burgerzaken	3.228	-2.351	877	796	711	689	688

0.4	Overhead	40.219	-488	39.731	37.690	37.082	36.566	36.488
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	10.137	-14	10.123	10.211	10.212	10.208	10.204
1.2	Openbare orde en veiligheid	5.387	-307	5.080	5.650	5.491	5.682	5.679
04	Bestuur	63.302	-3.163	60.139	58.758	57.897	57.538	57.452
05	Financiën en grondexploitaties							
0.10	Mutaties reserves				3.000	545	500	
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.440	-9.301	-6.861	938	819	817	816
0.5	Treasury	-442	-492	-934	-1.242	-1.604	-1.414	-1.179
0.61	OZB-woningen	1.156	-12.700	-11.545	-12.544	-12.961	-13.695	-13.696
0.62	OZB niet-woningen	705	-12.225	-11.520	-12.029	-12.386	-12.753	-12.753
0.64	Belastingen overig	1.704	-627	1.078	1.016	1.014	1.013	1.012
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		-220.306	-220.306	-231.978	-226.615	-234.826	-241.440
0.8	Overige baten en lasten	3.036		3.036	4.323	14.490	22.220	28.532
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	60		60	-60	41	111	109
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	5.849	-3.712	2.137	1.743	2.297	2.295	2.293
05	Financiën en grondexploitaties	14.507	-259.363	-244.856	-246.832	-234.360	-235.733	-236.305
Totaal		384.520	-375.606	8.914	-264	2.886	-565	-1.594